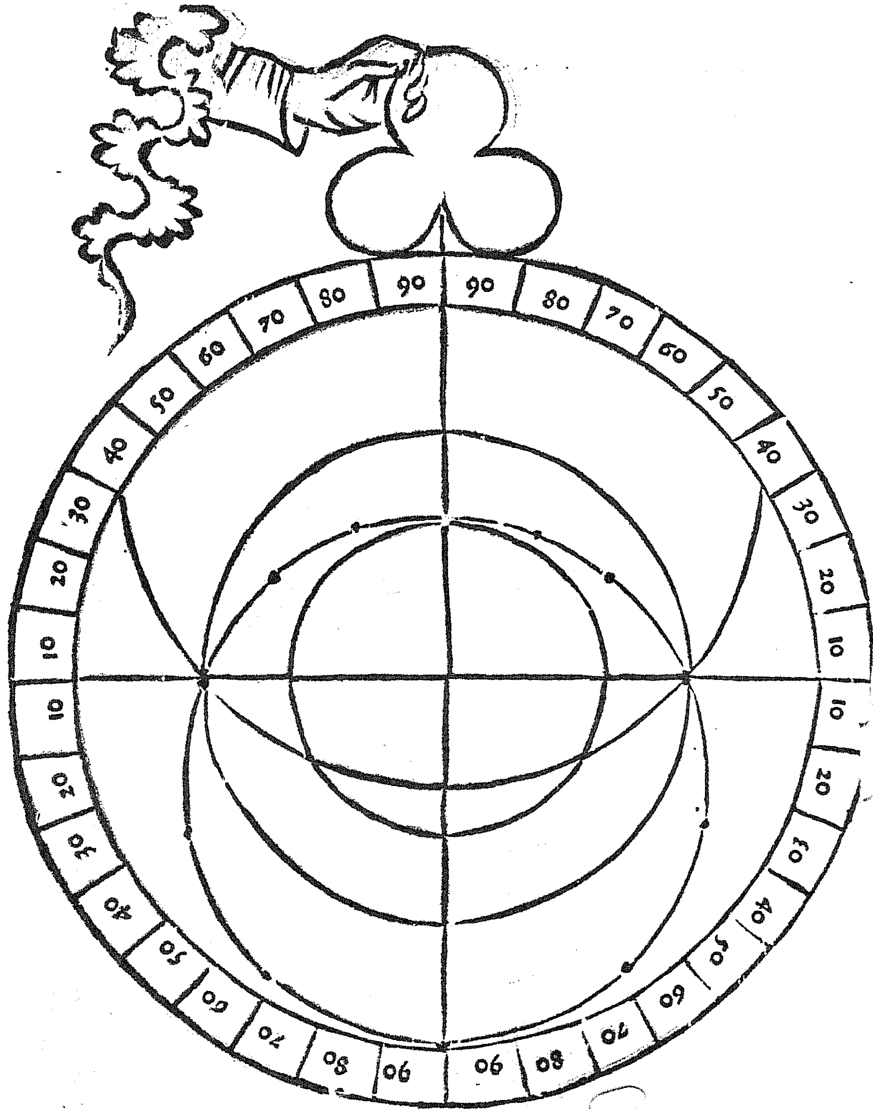
Abram Iudeus de natiuitatibus — fo. 2.

Astrolabii compositio henrici bate. fo. 21.

90
80
70
60
50
40
30
20
10
10
20
30
40
50
60
70
80
90
90
80
70
60
50
40
30
20
10
10
20
30
40
50
60
70
80
90

¶ Incipit liber Abraham iudei de natiuitatibus.

Dixit quoqꝫ abrahã iudeꝰ: optimũ instrumentoꝝ ad inueniendũ gradũ orientem in natiuitatibꝰ est astrolabiũ: qd quãto ꝑfectius fuerit tãto meliꝰ. Post astrolabium aũt optimũ ẽ instrumentũ qd appellat̃ quarta circuli. Post hec vmbra recta Post hec vmbra transuersa. Post hec mensura ꝑ aquã facta. ¶ Animodar qd interpretat̃ trutina de qua dixit ptholomeus: qd cõsiderandũ ẽ qs planeta potestatẽ habeat in gradu adunatiõis vel oppositionis solis ꝛ lune q̃ natiuitatẽ ꝑcessit: qꝛ quot gradꝰ signi in quo est ille planeta ꝑterierũt: tot sunt gradꝰ orientis vel medij celi. Multis ꝓbatiõibꝰ falsũ esse constat: qd si qs defensor ptholomei accesserit ꝛ nobis obijciat dicẽs falsitatẽ animodar nõ recte probatam esse propter discordiã philosophoꝝ: ꝓpter discordiã de ꝑtãtibꝰ planetarum in gradibꝰ. Respondemꝰ nos in multis natiuitatibꝰ cũ astrolabio perfecto etiã in pũcto sparsũ natiuitatũ in terra etiaꝫ cuiꝰ latitudo cognita in gradibꝰ ꝛ minutis sũpsisse gradꝰ ꝛ minuta altitudinis solis nec tñ inuenisse aliqñ aliquẽ de septem planetis cuiꝰ gradꝰ ꝛ minuta respondent gradibus ꝛ minutis orientis vel medij celi nisi cum fallacia plusqꝫ triũ quartarũ hore. ¶ Dixit messahala: differẽtia adunationis ꝛ oppositionis solis ꝛ lune tãqꝫ horã vnã tẽporalẽ ponendã esse: ꝛ deinde quãtũ hora natiuitatis ab hora ꝑcedente adunationis ꝛ oppositionis distiterit considerandũ esse: ꝛ scd̃m ꝓportionẽ distantie illiꝰ ad totã distantiã inter adunationẽ ꝛ oppositionẽ: de hora tẽpali sumendũ: sed ꝛ hoc multotiens falsum esse probauimꝰ. ¶ Dixit hermes quod locus lune in hora infusionis spermatis in matricẽ: erit gradus oriens in natiuitate: gradus vo oriens in cõceptiõe est lune locus in natiuitate: qd verum esse ꝓbatiõe cognitũ est nisi natiuitas vel septimo vl' vndecimo mense fuerit. ¶ Magistri eni astronomie primũ mensẽ a cõceptione saturno attribuũt eo quod ipse semini vim retentiuã administret. Secundũ vo ioui eo qꝫ ipe incrementũ semini conferat. Tertiũ marti calorem augmentanti ꝛ motũ attribuenti. Quartũ soli qui vitã spiritualẽ in cor-

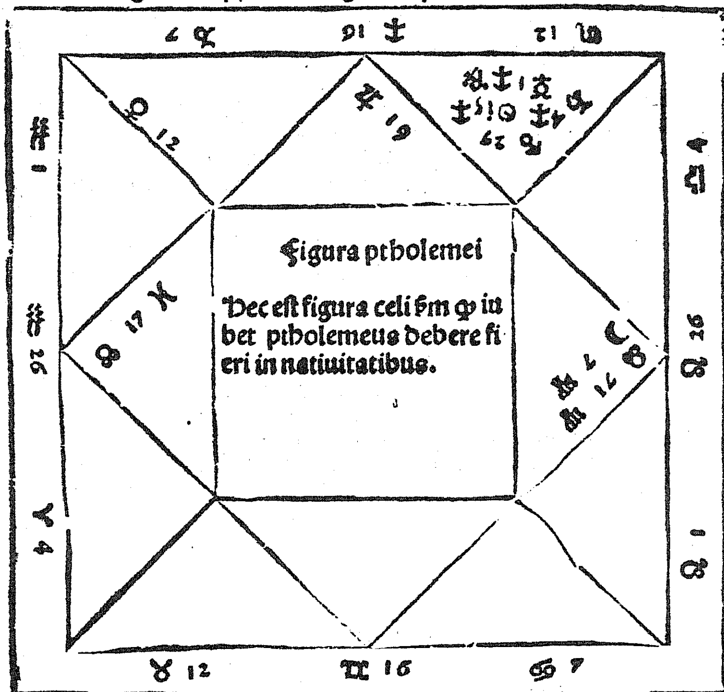
de ponit. Quintū veneri lineamēta corporis ꝛ mēbra formāti ꝛ venu-
stanti. Sextū mercurio q mēbra a se diuidit hacten⁹ cōiūcta. Septimū
lune q̄ forme est ꝛ mod⁹ indicatiua: nascentē in hoc mēse contingit vi-
uere sed nō diu ꝛ vix vn⁹ inquinamento carens in hoc mense nascitur.
Octau⁹ iter ut prim⁹ saturno dedicat̄: egressū conceptui ꝓhibenti: ꝙ si
vel ex motu aīe vel accidēte corporis in hoc mēse p̄gnās pepererit ꝛ pa-
ries ꝛ part⁹ simul vita ꝑuabunt. Ite non⁹ ioui ascribit quo plurimi na-
scunt̄. Contingit etiā quosdā in mense decimo nasci eo qđ mars motuꝫ
prebeat cui est mensis ille. Sunt quoqꝫ qui mense vndecimo oriunt̄ sed
rarissimi ut vix vn⁹ inter mille. ¶ Nūc aūt artē tradēmus qua scire pote-
rimus cognita natiuitate quot dies pregnās cōceptui hospiciū prebue-
rit: cognito oriente in natiuitate cognitoqꝫ vtrū luna in superiori hemi
sperio fuerit vel ꝓpe ipm ī principio septime dom⁹ vel iux̄ p̄ncipiū inue-
neris dies more fuerūt. 259. si aūt plurimū a principio septime domus
distiterit: vide quot grad⁹ equalib⁹ ab eo distet ꝛ ꝓ singulis gradib⁹: su-
me horā rectā ꝛ q̄nquagita minuta hore: horas cū minutis hore ī dies
redige: ꝛ qđ inde ꝑuenerit: p̄fate sūme dierꝫ adiunge. Qđ si luna fuerit ī
orientis gradu: dies more fuerūt. 273. ꝙ si luna in inferiori hemisperio
fuerit: visa differentia ab oriente ad ipam ī gradib⁹ equalib⁹ operās ut
supra qđ productū fuerit adde sūme p̄fatę dierū luna in superiori emi-
sperio existente. Consentio hermeti in hoc ꝙ locus lune in cōceptione
erit oriens in natiuitate semp. Contingit vo si ꝓpe natiuitatē: scilicet se-
ptem vel quinqꝫ dies ante natiuitatē ali⁹ planeta quā saturn⁹ gradum
orientē in conceptiōe obtinuerit ibiqꝫ ptātē hn̄s lunā uel ex q̄drato vel
ex opposito respexerit: exibit partus citius p̄finito tēpore. ¶ Dixit ptho-
lemeus. Oīs planeta ante initiū alicui⁹ dom⁹ exn̄s ꝛ minus q̄ꝫ. 5. gradi-
bus ab initio distans: quasi in illa domo existens est siue principiū illi⁹
dom⁹ sit in initio signi siue nō. Intelligendū aūt distātiā p̄dictā quinqꝫ
gradibus equalib⁹ esse cōsiderandā: dico aūt ꝙ qn̄ planeta ē in princi-
pio dom⁹ maxime virtutis ē quāto aūt in ipa domo a principio magis
elongat̄: tanto virtutis minoris ē. Cū aūt est in proximo gradu ante pri-
cipiū dom⁹ parue potentie: est quā potentiā a principio recipit: mino-
ris aūt est pottentie cū in secūdo est ante p̄ncipiū dom⁹: sic paulatī potē-
tia diminuit̄: crescente distantia: ut in quinto nulli⁹ sit virtutis. ¶ Dixit
messahala ꝙ si planeta est in. 30. gradu alicui⁹ signi nulli⁹ penitus vir-
tutis est in signo in quo est: sed in sequenti: hoc aūt falsū est. Signa eni
quocūqꝫ modo accipiāt̄ siue ꝫm cogitatione siue ꝫm visum: nullo inter
uallo a se ab inuicem distincta sunt. ¶ Notum est iouis terminū esse in

ariete a capite arietis vsq ad finē sexti gradus eius. Terminū vero veneris in sex gradibus sequentibus esse: tamē si fuerit iuppiter in principio sexti gradus arietis non dicetur virtutem habere in termino veneris subsequente sed in suo: et sicut interuallo non distat terminus a termino: sic nec signū a signo. nam totus circulus gradibus distinguitur. ¶ Dixit hermes: cum aliqua stellarum fixarū primi honoris fuerit in gradu oriente ostendit nascentem magna et extranea et mirāda vltra parentes habiturū: sm temperiē illi⁹ stelle: dicitur aūt temperies stelle quod ipsa similē in terrenis exercet virtute: similē dico virtuti quā in terrenis habet coniunctio aliquorū planetarū duorū. Dico aūt hoc dictū hermetis verum esse siue sit primi siue secundi honoris fixa: que tamē parue latitudinis sit ut achimecalaçel et aldebaran que sunt primi honoris et cor scorpionis que est secundi: que vero magne latitudinis est ut aquila cadens que primi honoris est. Vel aquila volans que secundi est paruā virtutē in terrenis pōt exercere. ¶ Dicit aniriçi. qd fixa primi vel secundi honoris cum gradu oriente in natiuitate ascendēs: eandem habet virtutē quam habet in oriente quod falsum est. nam maior est virtus longitudinis quā latitudinis. ¶ Albumaçar vero in isagogis suis maioribus multas et varias figuras enumerat cum vnaquaq facie cuiusq signi ascendentes sm indos: qd magis ridiculo quā veritati accedit. Item albumaçar enumerat alias figuras sm ptholemeū cum faciebus signorum ascendentes. quod verum est sm quadragintaocto figuras que sunt in firmamento quas ptholeme⁹ enumerauit sm dispositionē quā habuerint in tēpore suo: nunc aūt sm sententiam suam loca mutauerunt: cum tñ sm indorū sententiā sint imobiles. Veritas aūt sic est qꝫ siue ille figure moueantur siue non: duodecim tātū earū considerare debemus que sunt propinque çodiaco: nō viginti vnā septentrionales nec quindecim anstrales. ¶ Indi ī libro natiuitatū multas partes faciunt: quas omnes negligit ptholemens nisi partē fortune. Ego autē in hoc libro enumerabo quas probauerūt periti huius artis scilicet dorotius: messahalla: andruçagar: his prelibatis nūc de proposito dicendum est.

In primis ergo sm tabulas probationū oriente inuento domos quoq sm terre latitudinē coequa. sm artem a nobis in astrolabio traditam: nō sm magistros astronomie quorum falsitatē in libro de rationibus tabularū ostendimus. Et cum duodecim domorū signram descripseris scribe locū cuiuslibet planete in domo in qua in-

menif. Caput quoq; draconis lune ⁊ caudam: quos omnes in tabulis probationum sm longitudinem terre oportet coequatos esse. Scribe etiam septem respectus cuilibet septē planetarū in domibus ubi sunt illi respectus cōsiderandi sm distinctionē domorum ⁊ sm gradus eq̄les. Hanc aūt figuram appellam⁹ figuram ptholemei.

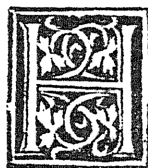

Post hec aliā fac figuram ⁊ ab orienti gradu minue octo gradus retro: nec cures an in eodem signo an posteriori terminet subtractio: gradū vero in q̄cūq; terminat scribe in scd'a figura initiū ponēs p̄me dom⁹: ⁊ ad hunc modū a principijs singularū domuū deme octo grad⁹: ⁊ gradus terminationis: principia reliquarū domū scribe in secunda figura. Similiter a locis singulorū planetarū ⁊ capitis ⁊ caude

⁊ a locis respectiuis octo gradus retro deme: ⁊ terminos subtractionis singulorũ in secunda figura scribe ⁊ hec appellat̃ figura indorũ.

Figura indoꝝ
Hec figura ostendit modũ agendi ſm cõsuetudinẽ indoꝝ i respectu ad figurã p̃cedẽtẽ p diminutionẽ octo graduũ a figura precedẽte in natiuitate.

¶ Sũt aũt hee due figure ad presens negociũ ad modũ necessarie.

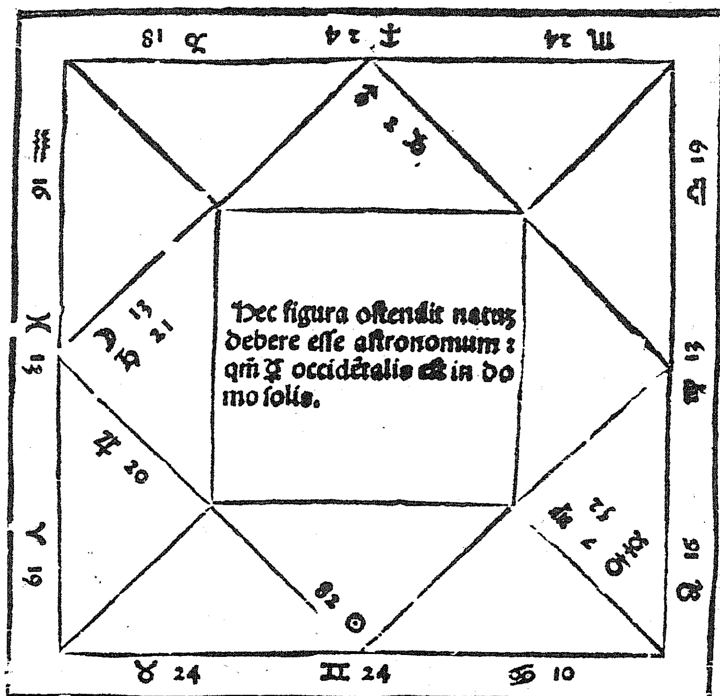

is predicto modo figuratis primo considerandũ occurrit an nascens habiturus sit nutritionẽ que est quatuor annorũ ſm astronomos: qui anni attendunt̃ iuxta quatuor signa q̃tuor elementis filia. ¶ Primũ enĩ annũ indicat signũ oriens. Secũdũ vo annũ ſm ab oriẽte signũ

Tertiū:tertiū. Quartū:quartū. Ad huius rei notitiā grad⁹ oriens inspiciendus est: an aliquis planetarū ipm respiciat ꝭm domorū distinctionem: vel ꝭm gradus equales. Si respectus ille fuerit iouis vel veneris vel mercurij fortunati vel solis vel lune. Unū bonū testimoniū habes: si planeta respiciens in aliquo quattuor angulorū fuerit nisi crematus vel retrogradus sit. Si eni hoc contingat falsū est testimoniū. Si vero planetarū predictorū nec cōbustus nec retrogradus aliquis fuerit orientem respiciens: fueritq͡ȝ dn̄s dom⁹ octaue vel sexte vel duodecime dimidiū testimoniū habes bonū. Qd̄ si luna in prima domo fuerit vnū testimoniū habes perfecte malū. Item si saturnus vel mars vel mercurius nō fortunatus in aliquo angulorū fuerit ꝛ hoc testimoniū perfecte malum. Quod si aliquis horū triū domin⁹ fuerit alicui⁹ angulorū dimidium testimoniū habes malū. Item si planeta fortune fuerit in prima domo dederitq͡ȝ vim suam planete infortunij octaue dom⁹ domino ꝛ hoc testimoniū perfecte malū. Luna vel respectus eius cuȝ planeta fortune in aliquo angulorū bonum prestat testimoniū. Cum planeta infortunij malū testimoniū perfecte. Si vero post angulū: dimidiū. Si vero in nona domo vel tertia: quartā testimonij prebet. Si vero fuerit cum planeta fortune in sexta vel duodecima domo scilicet nullius est testimonij. Ibidem tamen cum planeta infortunij malum testimoniū perfecte prebet. Iteȝ si luna fuerit in superiori emisperio dederitq͡ȝ vim suā planete existenti cuicunq͡ȝ in inferiori emisperio quocūq͡ȝ modo testimonium perfecte malū. Si vero luna in inferiori hemisperio fuerit: vimq͡ȝ suam dederit planete fortune quocūq͡ȝ respectu vel planete infortunij per respectū bonū: testimoniū perfecte bonū est. Cōsideranda etiā est adunatio lune cum aliquo planeta. s. an vterq͡ȝ latitudinē habeat aut alter tātū: aut neuter. Si ambo in çodiaco fuerint aut latitudinē habuerint sed equalem ꝛ in eadē parte testimoniū perfectū est ꝭm qualitatem planete lune coniūcti. Si aūt alter in çodiaco fuerit: alter vero ex vtralibet parte latitudinē sed paruā habuerit aut ambo ex vtraq͡ȝ parte: latitudo tn̄ vni⁹ maior latitudine alteri⁹ minuit̄ testimoniū ꝭm quantitatem latitudinis. Si vero latitudinē ex diuersis partib⁹ habuerint nullū testimoniū erit. Si vo lūa ex opposito aliquē plāetā respexerit hūeritq͡ȝ coeq̄lē latitudinē ꝛ ex diuersis partib⁹ testimoniū perfectū. Si auteȝ ex vna parte fuerit: licet latitudo equalis: nulli⁹ sūt testimonij. Si alter in çodiaco est alter latitudinē habeat vl' ambo latitudines inequales ꝛ in diuersis partib⁹ habeāt minuit̄ testimoniū. ¶ Si vero luna aliquē planetam ex tertio vel sexto respiciat ꝛ alter in çodiaco fuerit alter extra:

parū diminuit testimoniū. Si ambo latitudinē habeant vel ex diuersis partib⁹ vel ex eadē dimidiū est testimoniū. ¶ Si luna ex quadrato aliquē planetā respiciat: siue vterqꝫ: vel alter: vel neuter latitudinē habeat testimoniū pfectū. ¶ Si luna a sole min⁹ quā duodecim grad⁹ distat pfecte malū testimoniū. Si vero ex quadrato vel opposito solem respiciciat dimidiū testimoniū malū. Si ex tertio vel sexto bonū testimoniū pfecte. ¶ Si luna adunata fuerit saturno: vel in respectu saturni: fueritqꝫ ipa inter adunationē: ⁊ oppositionē ei⁹ ⁊ solis saturni maliciā minuit. Si aūt inter oppositionē ⁊ adunationē fuerit: eius maliciā auget. ¶ Si vero adiuncta marti vel in martis respectu fuerit: ecōuerso accidit quā in saturno. ¶ Si luna ⁊ aliquis aliorum planetarum fuerit in diuersorum signorū gradib⁹ a linea equinoxiali eq̄distantib⁹ vel in fine a dextra vel in fine a sinistra: testimoniū pfectū ſm planete qualitatē. ¶ Si in domo sexta luna ē etiā absqꝫ oī respectu testimoniū dimidiū malū. ¶ Si leo vel sagittari⁹ vel aquarius oriēs fuerit oīa testimonia p̄fata perfecta dimidiabunt in eadē qualitate tamē p manentia. ¶ Adhuc sp ad tres dominos triplicitatis oriētis cōsiderādū: nec curādū an ipi plāete fortūe vl' infortunij fuerint. Qđ si oēs tres vel duo eorū in domibus bonis fuerint: nec eorum in domib⁹ bonis existentiū aliquis retrograd⁹ vel cōbustus fuerit: testimoniū pfecte bonū. Si aūt in malis domib⁹ fuerint tres vel duo eorum aut retrogradi aut cōbusti testimoniū pfecte malū. ¶ Deinde triuꝫ dn̄orum triplicitatis status cōsiderandi ⁊ p eosdē dn̄os: annos nutritiōis diuidēdos ⁊ cū cuiqꝫ annus cū tertia anni parte cōtingat: prim⁹ dn̄s triplicitatis primū annū cum prima tertia sequētis anni iudicabit. Secūdus vo dn̄s duas reliquas cū duab⁹ tertijs tertij anni: tertius quod reliquū ē pro statu suo iudicabit. Primū quoqꝫ annū nutritiōis prime domui ascribendū: secūde secūdū: tertie tertiū: quarte quartū: ⁊ si i aliqua illarū domuū est planeta malus: in anno domui ascripto infirmitatem nascens patiet: cui⁹ morbi qualitatē per planete qualitatē perpendere poteris. Temp⁹ quoqꝫ infirmitatis hoc pacto ppendas a principio domus in qua est planeta vide p quot grad⁹ equales distet ipe planeta ⁊ singulis duob⁹ gradib⁹ ⁊ dimidio vnū mensē tribue ⁊ singulis gradib⁹ duodecim dies. Ex his aūt de q̄bus in sexta domo rationabimur mēbrum passurū cognoscet. ¶ Potissimū aūt oīuꝫ testimoniorū est ut planete super totum circulum potestatē habentis quē sarraceni almuteç dicunt statum consideremus: eius enī testimoniū pro qualitate sui status omnibus alijs simul acceptis equipollet. Hunc aūt sic inuenies. ¶ Sciendum ergo quod loca principalia quinqꝫ sunt. Unus solis: alter lune.

Terti⁹ est locus adunatiõis vel oppositionis vtracunq₃ hax natiuitatem precesserit. Hic aũt dissentiũt sapientes: cũ eni oppositio natiuitatẽ precesserit dubitant an locus solis an locus lune: terti⁹ accipiendus sit. ¶ Ptholemeus aũt affirmat sꝑ locũ eius q superi⁹ hemisperiũ in oppositione obtinuit: tertiũ ponendũ. ¶ Hermes aũt ꝛ dorochius asserũt tertiũ ponendũ esse locũ superius hemisperiũ tenentis in natiuitate. ¶ Inditñ ꝛ messa halla dicũt locũ lune in hora oppositionis semꝑ ponendũ tertiũ: quib⁹ consentiũt sapientes sarracenorũ quibus ꝛ ego. ¶ Quart⁹ gradus oriens. Quintus pars fortune q̃ ẜm ptholemeuꝫ semꝑ de die ꝛ nocte sumẽda est a sole ad lunã. ¶ Computa quot virtutes habeat quilibet planetarũ in his quinq₃ locis: ꝛ in loco in quo est: ꝛ in die natiuitatis ꝛ hora. Da dño domus qnq₃ virtutes: dño vero honoris quattuor dño triplicitatis quisq₃ hoꝝ fuerit tres: domino termini: duas: dño faciei: vnã. ¶ Siquis in domo prima fuerit da ei duodecim virtutes. Existenti in decima: vndecim. In septima: decẽ. In quarta: nouẽ. In vndecima: octo. In quinta: septem. In secũda: sex. In nona: quinq₃. In octaua: quatuor. In tertia: tres. In duodecima: duas. In sexta: vnam ¶ Attribue domino diei septeꝫ: dño hore: sex virtutes: ꝛ planeta ergo q plurimas virtutes habuerit ille est almuteç: ꝛ ẜm hoc quod numer⁹ virtutũ cuiusq₃ ceterorũ ad numerũ virtutũ hui⁹ accesserit: ẜm hoc virtus eius in nascente apparebit. ¶ Et qm̃ antiqui de natiuitatibus tractantes ẜm ordinẽ domorũ procedere consueuerũt nõ ẜm ordinem licꝫ naturalẽ a ptholemeo in libro quattuor capituloꝝ obseruatũ: ꝛ nos antiquoꝝ vestigijs insistentes eodẽ ordine ꝓcedem⁹.

In primis ergo de aĩa ꝛ ei⁹ affectibus ꝛ corporis complexione ꝛ vite quantitatẽ raciotinabitur.

D iudicandum ergo de anima nascentis primo statū mercurij considera. Si mercurius fuerit occidentalis a sole nec sub luce eius nisi in ariete ⁊ leone. Nec retrogradationi propinquus. Et in aliquo angulorū quod est eum fortem esse. Animā fortē liberalem famāq; fortitudinis ⁊ libertatis indicat. Quod si fuerit in domo casus: subtilitatē sine fama signat. Qd si p⁹ angulū fuerit in predictis mediocrez signat. Qd si i aliq̄ suaꝝ domoꝝ fuerit: liberaliū artiū sciaz portēdū. ¶ Qd si fuerit in aliqua domorū saturni vel ex quadrato vel ex opposito vbicūq; extiterit: respiciat aliquā: phiaz p̄dicat: altorū ⁊ diuinoꝝ indigatricē. ¶ Qd si fuerit in aliq̄ domorū iouis: vel eū q̄cūq; mō respiciēs fuerit aliquā beniuolā largā legū amatricē demōstrat. ¶ Si in domo martis

vel quolibet eius respectu: aliquã maledicã ⁊ de oib⁹ malis suspicantẽ Si in scorpione vel in respectu martis ex quadrato vel ex opposito lunaqȝ vtrũlibet hoꝝ respexerit: alienoꝛũ raptoꝛũ fraude ⁊ latronẽ significat. ¶ Si min⁹ a sole quã in. 16. minutis distiterit vel in domo solis fuerit astronomicũ vel phisicũ. Si in aliqua domoꝛũ veneris vel ei adunatus fuerit vel eam ex sexto respiciẽs: aliquã simplicẽ musice appetitiuã. ¶ Dicit ptholeme⁹ si mercurius ⁊ luna se ad inuicem respexerint: aliquã naturaliũ affectuũ domitricẽ signat dicta ⁊ facta oia moderãtẽ ratione. Si neuter alterũ nec oꝛientẽ respexerit: oia ꝯtraria sigt. Si alterũ contigerit tñ: nunc oꝛdinate: nunc perturbate pꝛedicta ãministrabunt. ¶ Si fuerit sub luce solis vel combustus nisi sit recept⁹ plurib⁹ quã. 16. minutis a sole distans: aliq̃ꝫ debilem ⁊ pauidã: etiã si eadem passus in aliqua suaruȝ domuũ fuerit: vel saturni quod sapientie indicatiuũ est. Scientiã quidem sed paruã significat. Si retrogradus perfidam. ¶ Si oꝛientalis a sole ⁊ foꝛtis cũ sapientia manualiũ operũ ꝑiciam indicat. Magis aũt si cum luna vel in lune domo fuerit. Si in signo mobili: sermonis ⁊ opis inconstantiã. Si in stabili contraria. Si in bicoꝛpoꝛi duplicẽ: aliud in oꝛe: aliud in coꝛde habentem. ¶ Dicit ptholeme⁹ cõsidera planetã qui est almuteç super locũ lune ⁊ sup locũ mercurij. Per hũc facilius scitur⁹ q̃litates aĩe ƀm naturã planete almuteç ⁊ ꝓpoꝛtionẽ ei⁹ ad solẽ ⁊ ad angulos: ƀm virtutẽ planetaꝝ eũ respicientiũ vel ei adunatoꝛũ. Et ƀm signũ in quo ẽ cũ oẽ signũ virtutẽ dñi sui habeat. Dico autẽ si almuteç hȝ aliquã virtutem in oꝛiente ⁊ dñs sit hoꝛe: ipe solus sufficit ad indicãdũ de aĩa. Si nec virtutẽ ĩ oꝛiẽte hȝ nec dñs sit hoꝛe debes miscere naturã dñi oꝛientis vel planete existentis in oꝛiente cum virtutib⁹ mercurij ⁊ almuteç. ¶ Dixit messahalla: signa ignea signa regũ sũt sublimiũ aliq̃ꝝ demõstratiua: dico tñ nãm igneoꝝ ꝑ q̃litate dñoꝝ suoꝝ variari. Si eni aries oꝛiẽs fuerit martꝭ nãm habebit: bellicosus: verbosus: discoꝛdiaꝝ seminatoꝛ ⁊ hec intendent ⁊ remittent ƀm debilitatẽ vł foꝛtitudinẽ martꝭ habitã in natiuitate. Et ƀm respectũ planetaꝝ ad martẽ. Qđ si iuppit in natiuitate arietẽ tenuerit nec cõbust⁹ nec retrograd⁹: ad fidei ⁊ religionis obseruationẽ nascens alios iuitabit. Si leo in oꝛiente fuerit aliqđ sublime dominiũ. s. sup alios appetẽtẽ laboꝛeȝ operũ exosã indicat. Si iuppit in eo extiterit a sole oꝛientalis: qꝛ ẽ gnte dñs bonos filios hitauꝝ. Itẽ qꝛ ẽ dñs octaue: longã vitã. Si vo ibidẽ mars fuerit iracũdũ: bellicosũ: lõgas vias ꝑfecturũ: qꝛ ẽ dñs none. Et ƀm foꝛtitudinẽ vel debilitatẽ martꝭ ĩ natiuitate ea q̃ ꝯfert mars intẽdẽt vł remittẽt.

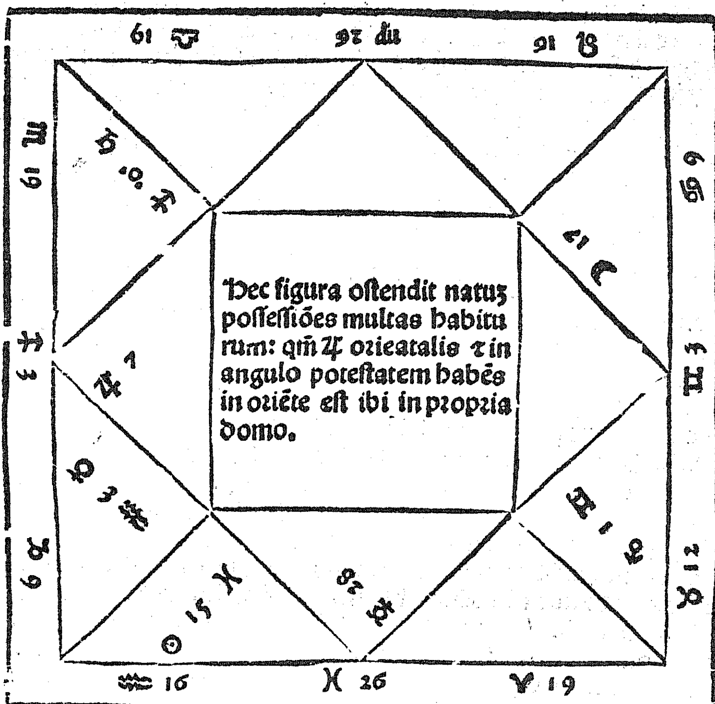
¶ Et notandū quod in omni natiuitate mars ire indicatiuus est. Sed si fuerit in signo igneo maior erit iracundia quā in aquatico: ꝛ in signo humanā formā habente: sanguinis humani effusor erit. ¶ Saturnus quoqꝫ in omni natiuitate solicitudinis ꝛ tollerantie laboꝝ significator est. ¶ Sol vͦo appetitꝰ honoris ꝛ potestatis. Uenꝰ appetit mulieres ludos ꝛ cōuiuia potatiōes ꝛ his silia. ¶ Mercuriꝰ sapientiā ꝛ opa ꝛ magis si fuerit occidentalis a sole. ¶ Juppiē fidē firmā ꝛ appetitū pecūie ¶ Luna vͦo virtutes naturales ꝛ cōplexionē corpis indicat. ¶ Et notādum complexionē corporis pfecte sciri posse ꝛ p naturā signi in quo est luna: ꝛ ꝓportionē lune ad solem. Et nām planete respicientis vel lunaꝫ vel orientem vel vtrūqꝫ. ¶ Pulchritudinē vͦo p hoꝝ triū figuras: orientis scilicet ꝛ signi in quo est almuteç: ꝛ signi in quo est luna pfecte scies. ¶ Signa vͦo pulchritudinis sūt: gemini: virgo: libra ꝛ prima medietas sagictarij. Signa aūt mediocris pulchritudinis sūt: scorpiꝰ capricornꝰ: pisces. Qd̄ si almuteç fuerit in çodiaco matrū nascentē protendit. Si extra scd̄m quātitatē latitudinis pinguedinē. Si aliqd̄ rectorū in oriente fuerit atqꝫ in eo luna vel almuteç longitudinē maiorē qdē si vterqꝫ sigt ꝛ hoc respectu parentū. ¶ Per dn̄m horeꝫ per planetā existentē in oriente: vel gradū orientē respicientē: colorē habebit.

¶ Nunc de vita dicendū.

Si natiuitas diurna fuerit vide locuꝫ solis. Si inueneris eum vel in decima vl' in vndecima ƺm partitionē domorū sol hylech erit: qd̄ mulier interpretaē siue in masculino siue in feminino signo fuerit. Qd̄ si aliqs planetaꝝ g potestatem hꝫ sup locū solis solem respexerit: ille planeta alcochodē: qd̄ maritꝰ interp̄taē erit. Qd̄ si plures planete solem aspexerint: de illis sume almuteç. Si vͦo nullꝰ planeta solem respexerit: fac ut docebo postea: ꝙ si sol fuerit in nona domo vel in septima ꝛ in signo masculino pone solem hylech ꝛ vide si poterit habere alchocoden. Si vͦo in predictis domibꝰ nona scilicꝫ vel septima ꝛ in signo feminino fuerit: vel in alijs domibꝰ nō ponas euꝫ hylech. Qd̄ si sol nō est hylech: vel est hylech sed nō hꝫ alcochoden. Uide locū lune: si fuerit in domo septima siue in masculino siue in feminino signo pone eaꝫ hylech. Silr̄ si fuerit in decima vel in vndecima ꝛ in signo masculino. Et notandū ꝙ in alijs domibꝰ superiꝰ hemisperiū tenētibꝰ luna hilech esse nequit. Iteꝫ si luna fuerit in prima domo uel tertia siue in signo ma

sculino siue feminino: vel in quarta vel in qnta ꝛ in signo feminino: pone eā hylech: si aūt in signo masculino vel in alia domo inferiori hemisperij: ne ponas hylech: ꝙ si lunā hylech inueneris: vide si habeat alcochoden an nō: si nō hꝫ alcochoden: vide si natiuitatē precesserit adunatio vel oppositio solis ꝛ lune: si adunatio ꝑcesserit: ꝛ si gradꝰ adunationis fuerit in aliquo angulorꝫ vel in domo q̄ est post angulū illū gradum pone hylech: ꝛ vide si habeat alcochoden. Si oppositio solis ꝛ lune natiuitatē precessit sume gradum oppositionis eius: scilicet qui in natiuitate fuit super terrā ꝛ quomodo de gradu adunationis: operare quod si non habueris hylech: siue alcochoden: pone gradum orienteꝫ hylech: ꝛ eius quere alcochoden: ꝛ si non habuerit alcochoden pone partem fortune hylech: ꝛ eiꝰ quere alcochoden: ꝛ si non habuerit vita nascentis breuis erit: ꝛ ꝙ primū interemptorū gradus oriens offenderit: nascentē perimet. Et quāto plures hylech ꝛ alcochoden fuerint: tāta vita plixior erit. ¶ Qđ si natiuitas nocturna fuerit ꝛ luna in aliquo locorꝫ ꝑdictorꝫ in supiori scilicet vel in inferiori hemispio: pone hylech ꝛ quere eiꝰ alcochoden: ꝛ si ipa nō fuerit hylech: vel alcochoden nō habuerit: pone solem hylech si fuerit in prima vel quarta vel quinta: siue in feminino siue masculino signo: ꝛ quere eiꝰ alcochoden: ꝛ si ipe nō poterit esse hylech: vel nō habuerit alcochoden: opare ut supra de gradu adunationis vel oppositionis de gradu oriēte vel ptis fortune. ¶ Et sciendum si natiuitas fuerit post oppositionē: ꝛ sol ꝛ luna ambo in natiuitate fuerint sup terrā: sume locū solis. Qđ si natiuitas nocturna fuerit ꝛ luna sub terra: sume locū lune in oppositione ad hylech faciēdū: ꝛ cum habueris hylech cuiꝰ sit alcochoden vide alcochoden. si fuerit in aliq̄ angulorꝫ quattuor: nec fuerit sub luce solis: nec retrogradꝰ vita nascentis tanta quāta est multitudo annorꝫ maiorꝫ illiꝰ alcochoden. Qđ si fuerit alcochoden in domo vndecima vel quinta ꝛ fuerit ille planeta vnus de tribꝰ superioribꝰ ꝛ orientalis a sole. Uel vnus de tribus inferioribꝰ ꝛ occidentalis a sole: reputa eū quasi eēt in angulo. Uiteq́ꝫ nascenti maximos annorꝫ ascribe. Si alcochoden est aliqs supiorū triū ꝛ occidentalis a sole. Uel aliquis inferiorꝫ ꝛ orientalis a sole: annos mediocres vite attribue silr annos mediocres vite ascribe: si fuerit in secunda vel octaua siue orientalis siue occidentalis soli fuerit. Si vero fuerit in domo casus minimos annorū vite adiudica: qđ si alcochoden fuerit sub luce solis numerus annorū sibi ascriptorū numerꝫ dierū significat tm̄. Si alcochoden retrogradus fuerit ꝛ inter primā stationē ꝛ oppositum

deme vnam quintã reliquũ vite ascribẽs: ⁊ hec est ꝓporcio albumaçar de qua scheden eius discipul⁹ in libro suo mẽtionẽ fecit. Si sol vel luna hylech fuerit: bonoqꝫ respectu alcochoden suũ respexerit: addendus est numerus minoꝝ hylech: annoꝝ numero alcochodẽ: sꝫ si respexerit eũ ex quadrato vel opposito: nec addes nec detrahes qd numero alcochoden. Si mars vel saturn⁹ ex quadrato vl' opposito alcochoden suũ respexerit: vel mercuri⁹ infortunat⁹ vel ex quadrato vel opposito suũ alcochodẽ respexerit: minimos annoꝝ respicientis ab annis sibi propositis deme: cũ vero aliquis hoꝝ triũ ex tertio vel sexto respexerit nec minue nec adde. Juppiter: ven⁹: mercuri⁹ fortunat⁹. quocũqꝫ modo suũ alcochoden respexerit: respicientis minimos annoꝝ adde alcochodẽ annis. Si planeta sit alcochodẽ qui inferior existẽs supiori planete alicui vim suã dederit superior erit alcochoden: vitaqꝫ erit ẜm hoc qđ ille alcochoden fuerit in angulo vel post angulũ vel in domo casus ⁊ ẜm planetas ipm respicientes. ¶ Dicit ptholemeus vide almuteç qui sup quinque loca principalia fuerit: illũ pone alcochoden: ptholeme⁹ ⁊ oẽs antiqui in hoc concordant qꝫ ea q̃ dixim⁹ de alcochoden ad veritatẽ ꝓpe accedunt. Ueritas aũt sic hꝫ: duc hylech vsqꝫ ad locũ corruptionis vite: qui sp est propinqu⁹ annis quos ostendit alcochoden: ante ⁊ retro secũdũ annos alcochoden cũ gradib⁹ distans qđ si feceris duct⁹ ꝑ directionem cum gradib⁹ equalib⁹: fac quoqꝫ respectus cũ gradib⁹ equalibus Si feceris ductus cũ ascẽsionib⁹ terre vel cũ ascẽsionib⁹ circuli recti vel mixtis ẜm qđ in astrolabio docuim⁹: fac respect⁹ planetarũ ẜm partitionem domoꝝ: qui mod⁹ ducendi melior ⁊ valentior est. ¶ Nũc aũt loca corruptionũ vite exponem⁹. ¶ Grad⁹ oriens vitã corrũpit. si luna est hylech. Si grad⁹ oriens hylech luna vitã corrũpit: ṗncipiũ quoqꝫ quarte dom⁹ vitã corrũpit. principiũ similiť septime dom⁹ si hylech fuerit in septima vel nona retro ducẽdus. Locus quoqꝫ solis: ⁊ quadratũ ⁊ oppositum. Locus quoqꝫ oppositus loco dñi octaue siue planeta sit fortune vel infortunij: caput quoqꝫ ⁊ cauda draconis luna existente hylech: saturnus quoqꝫ ⁊ mars ⁊ mercuri⁹ non fortunat⁹: scilicet loca hoꝝ ⁊ quadrata ⁊ opposita vitam rũpũt eorundem respectus ex tertio ⁊ sexto si aliquis horum domin⁹ fuerit sexte vel octaue vel duodecime similiter termini hoꝝ. Si planeta fortune respexerit terminos eoꝝ quocũqꝫ modo vel sol vel luna ex trino vel sextili: morbo quidem graui affligetur non tamen vita priuabitur nascens. Locus quoqꝫ aldebaran humerusqꝫ canis: ⁊ cor scorpionis: cor leonis: caputqꝫ diaboli: quod est in tauro.

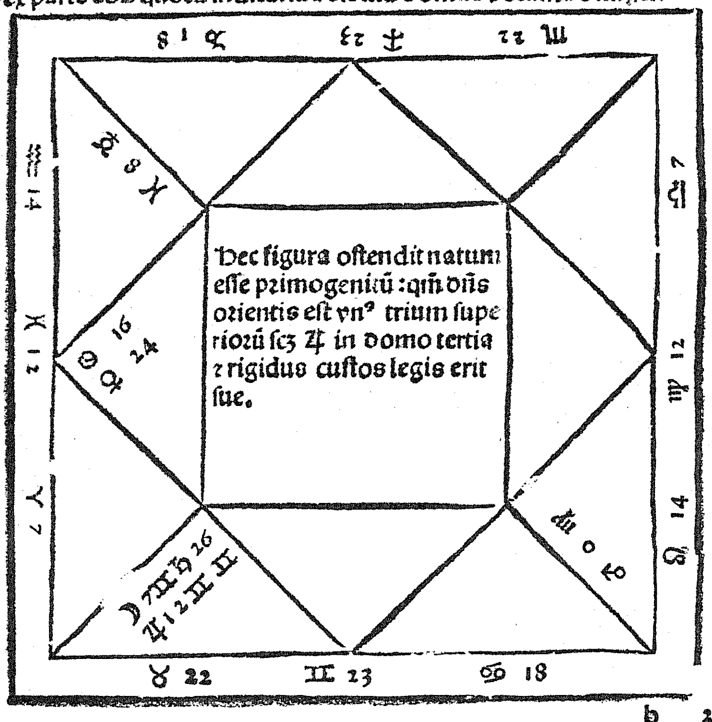

Domꝰ scda ẽ domꝰ pecunie. Hic dicemꝰ de ꝓprietate ⁊ felicitate in q̊ tpe suoꝝ ãnoꝝ contingat. Primo iuppiť cõsiderãdus. Si hic fuerit in aliq̃ anguloꝝ vel pꝰ angulũ ⁊ oriẽtalis a sole ⁊ potestatẽ hñs sup orientẽ i natiuitate diuitiarũ possessionẽ significat. Si dñs secũde domꝰ fuerit in prima domo fueritqꝫ fortunatꝰ sine labore diuitias possidebit: ⁊ ꝑ naturã illiꝰ planete poteris scire vnde diuiciie future sint. Ut si sol fuerit illi per potestatem diuitie contingent Si mars per bella vel ꝑ latrocinia. Si saturnꝰ ex hereditate mortuorũ Si iuppiter ex fide vel ex magistris fidei. Si venus ex parte mulierum Si mercuriꝰ ex sapientia vel ex mercatura. Si luna ex operibꝰ manuũ vel per itinera: q̃ꝺ si dñs ille nõ fuerit fortunatus eũqꝫ planeta infortunij respexerit totã illam pecuniã amissurus est. Si dñs secũde vbicũqꝫ

fuerit vim suã dederit dño p̃me dñisq̃ prime in aliq̃ angulorũ fuerit nec combust⁹ nec retrograd⁹ multã et sine labore pecuniã possidebit. ¶ Di cit alchind⁹ vide almuteç sup domũ secũdã et sup p̃tẽ fortune et sup lo cũ iouis et ẽm statum illius iudicabis. Dico aũt respiciendũ sp̃ ad tres dños triplicitatis signi loci solis si natiuitas diurna fuerit Si vo noctur na fuerit ad tres dños triplicitatis signi in q̃ ẽ luna. siue alter᷒ hoꝝ fue rit hylech siue neuẽ. et secũdũ stat⁹ illoꝝ triũ de trib⁹ p̃tib⁹ vite iudicabi p̃ma enim pars vite dño p̃mo triplicitatis. secunda dño secũdo: tertia dño tertio dedicat̃ ꝛ hoc ẽm naturam cuiusq̃ eoꝝ. ꝛ ẽm proportionem ad solẽ: ꝛ ad alios planetas: ꝛ ẽm vim dom⁹ ꝛ signi in q̃ est: ꝛ ẽm p̃por tionẽ domuũ ei⁹ ad primã domũ. ¶ Dicit albumaçar: sceden referente fortuna sine fallacia: ut dñi triplicitatis signi i quo est sol si natiuitas di urna vel triplicitatis signi i q̃ est luna si natiuitas nocturna fuerit: sint in angulo vel post angulũ in suis locis recepti nulli impedimẽto p̃ plane tas infortunij subiecti: vel quod dñs orientis in angulo vel post angu lũ suo loco recept⁹ vel direct⁹: qđ si adunat⁹ fuerit planete fortune vel eũ respexerit tãto meli⁹. Si sol in angulo existens vim suã dño orientis dederit: fortuna magna ꝛ laudabilis erit: siĺiter si dñs orientis vim suã soli existenti in angulo dederit vĺ si planeta fortune fuerit in oriẽte: aut cũ dño orientis ꝛ nõ in domo casus: vel si pars fortune fuerit in orien tẽ dñisq̃ partis fortune eã respiciat: vel mercuri⁹ in oriente vim suã for tune planete in angulo existenti dederit: vel si dñs decime in oriente ex istat eũq̃ nec cõbustũ nec retrogradũ planeta fortune respiciat: vĺ si iup piter in domo vndecima fuerit direct⁹ dñs orientis: vel loci solis in die vel loci lune in nocte: vel dñs grad⁹ adunatiõis vel oppositionis q̃ na tiuitatẽ p̃cessit: vel si ven⁹ in domo q̃nta sit in domo prima p̃tãtẽ habẽ vel si fortune planeta dñs q̃rte in prima domo fuerit: vel si ven⁹ iouem respexerit in domo decima: vel vndecima: vel prima: vel quarta: vĺ q̃n ta existẽtẽ vel si luna solẽ benigne respiciat neutro eoꝝ in domo casus existente: vel si sol in die vel luna in nocte est in domo sui honoris nõ infortunat⁹ in oriente p̃tãtẽ hñs. Dico aũt si aliq̃s superiorũ triũ orien talis a sole vel aliq̃s inferioꝝ occidentalis ab eodẽ fuerit vel ille superi or vltra q̃ndeci grad⁹ a sole vel infra nonaginta: ꝛ ille inferior vltra q̃n decim grad⁹ vsq̃ in finẽ triũ signoꝝ ꝛ vigintiduoꝝ graduũ q̃ est: portio eoꝝ recta siue sit planeta fortune siue sit infortunij: si sit in angulo potẽ tiã: honorẽ: diuicias magnas sig̃t. si p⁹ angulũ: mediocres. si i domo ca sus minores significat. Differentia tñ est hic inter planetã fortune ꝛ in fortunij. per hũc eni sine labore p̃ illũ cũ labore ꝛ timore supradicta cõ

tingent. Et poteris scire ex q̄ parte supradicta cōtingent: si domum in qua planeta ille ptātē h3 inspicias ⁊ maxime eā domū quā ille planeta respicit. Si eni dn̄s oriētis fuerit: sua ꝓpria ⁊ prudēcia p̄dicta cōparabit Si dn̄s 2ᶜ ꝑ pecuniā suā. Si tertie ꝑ fratres suos vel ꝑ sciētia3 fidei: ⁊ ad hūc modū i alijs domibꝰ dic. ¶ Dicit albumaçar qḋ ps fortune iudicat sup primā medietatē vite: dn̄s v̄o partis supra reliquā ptē vite. ¶ Dicit hermes. Planete existētes in superiori hemispio siue sint boni siue sint mali: sup primā medietatē: q v̄o in inferiori: sup secūdā medietatē vite iudicant. ¶ Dicit messa halla planete oriētales a sole sup primā medie tatē: occidētales sup secūdā iudicāt. ¶ Ueritas sic ē planeta q in primo angulo vel dn̄s p̄mi anguli fuerit: primā q̄rtā vite iudicnt: q v̄o in secū do. i. in decima domo vl' dn̄s illiꝰ anguli: secundā q̄rtā. Qui v̄o in septi ma: vel dn̄s septime: tertiā. Qui aūt in q̄rta domo vl' dn̄s eiꝰ: postremā q̄rtā. Si v̄o planeta q est in aliq̄ anguloꝝ est orientalis a sole iudicabit primā medietatē q̄rte sibi ascripte: si v̄o occidentalis: secūdā medietatē eiusdē q̄rte vite. ¶ Dicit ptholemeꝰ: luna iudicat q̄ttuor primos annos Mercuriꝰ decē seq̄ntes. Uenꝰ. 8. Sol decē ⁊ nouē. Mars. 15. Juppiter duodeci. Reliquū vite saturnꝰ ꝺm statꝰ cuiusq3 in natiuitate iudicabit in tp̄e sibi p̄finito. ¶ Dicūt sapiētes psarū alio pacto tp̄a vite distribuen tes si natiuitas diurna fuit: soli decē p̄mos ānos attribuūt. Ueneri octo sequētes. Mercurio tredeci. Lune nouē. Saturno vndeci. Joui duode cim. Marti. 7. Capiti draconis tres. Caude duos. Et hi oēs sūt septua gintaq3 anni. Qḋ si vita vlteriꝰ ptendit: sequētes annos: p̄dicto ordi ne iudicabūt ꝑ numeros annoꝝ p̄dictos. Si natiuitas noturna fuerit: Luna ꝑ p̄mos annos iudicabit: deinde saturnꝰ: deinde iuppit̄: deinde mars: deinde sol: deinde venꝰ: deīde mercuriꝰ: q3q3 ꝑ spaciū ānorū sibi ascriptoꝝ supra noīatoꝝ: iudicabit: deīde caput: deinde cauda. Et hāc ptitionē vocāt alfridar. Jnsup quālibet p̄dictaꝝ ptitionū ꝑ septē diuise runt: primā septimā dn̄o illiꝰ partitiōis soli attribuētes: secūdā v̄o septi mā ipi ⁊ planete primo ei ⁊ inferiori in circulo: tertiā septimā ipi ⁊ pla nete tertio ab eo ꝺm ordinē planetarū quō ⁊ in horis: ⁊ ꝺm vim vniuſ cuiusq3 in natiuitate: ⁊ respectū alteriꝰ ad alteꝝ suo tp̄e. ¶ Jndi vitam in nouē ptes distribuerūt q̄s nouenas appellāt: domos quoq3 ꝑ gradꝰ eq̄les: p̄mā nouenā iudicāt ꝺm planetas existētes int̄ principiū duodeci me domꝰ ⁊ orientē: vel ꝺm respectꝰ in supradicto spacio habitos vl' ꝺm domos duodecim: ⁊ ꝺm hūc ordinē domꝰ prima secūdā nouenā iudi cabit: scd̄a tertiā nouenā: Nona quartā: a principio none domꝰ vſq3 ad finē eiꝰ dē iudicat Nouena q̄nta i decia iudicat. Sexta nouena i vndeci

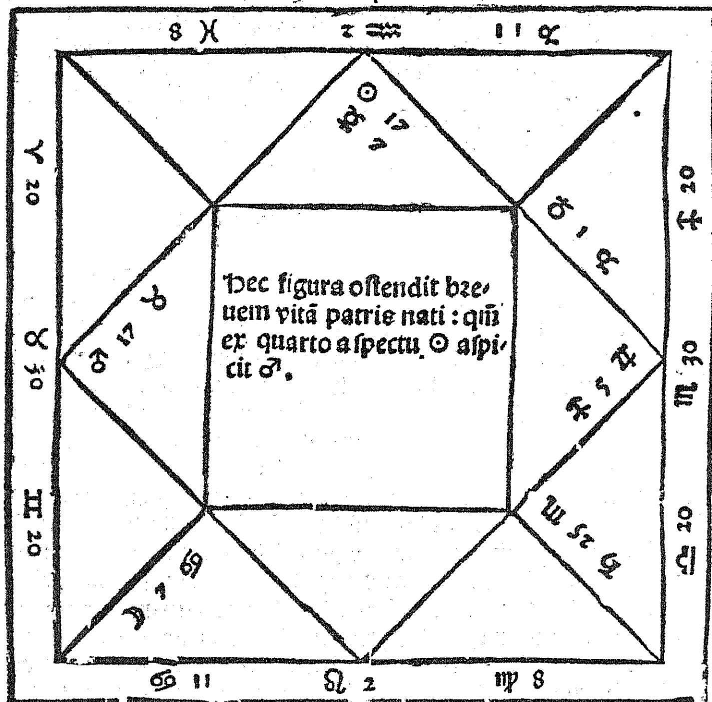
ma. Septima. 9ª in 6ª domo. Octaua nouena in septima domo. Nona nouena in octaua domo. Fit aũt iudiciũ hic ſm planetas in illis exiſtẽtes domib⁹ ⁊ ſcõm reſpectũ ⁊ dños earũ. Et hec dom⁹ ſecunda dicitur dom⁹ ꝓſiliẽtis ex inſidijs. nam ſi bonus planeta in ea fuerit inopinato bono gaudebit: ſi vo mal⁹: malo inopinato affliget. ¶ Meſſahalla dicit ſi planeta fortune nec cõbuſt⁹ nec retrograd⁹ fuerit in 2ª domo: ꝑpetue felix erit. Si vo infortunij fueritq; in ſua ptãte ſponte ꝓpria: ſua dilapidabit. Si vo non in ſua poteſtate: violentia amittet vel furto. ¶ Pars aũt pecunie ſumitur a loco domini ſecunde domus: ſecũde dico: iuxta partitionẽ domuũ factã ſecũdũ latitudinẽ terre vſq; ad principiũ ſecunde dom⁹: ⁊ eam diſtantiam adde orienti: ⁊ vide in qua domorũ finiat̃ cõputatio: quia terminus diſtantie eſt pars pecunie: que ſi fortune eſt ex parte eoꝝ quorũ indicatiua eſt illa domus pecunia ꝯtinget.

Domus tertia: antiq̃ ꝓbauerunt q̄d mars de frībꝰ iudicat
& cuiꝰ mōi statꝰerit: frēs habebit: & s̄m ꝓportionē eiꝰ ad
orientē & dominū orientis: fratres eius ad ip̄m se ha-
bebūt. ¶ Dicit doroneus. Saturnū planetarꝫ summū de
corpore nascētis iudicare. Ionē v̄o secundū ab eo qui &
secunde domui ordine assimulatur de pecunia. Martē
vero de fratribꝰ: consanguineis: & fratribus vxorū. Hic eni domui ter-
tie: ordine similis est: Solem vero quartū a saturno quarte domui si-
milem de patribꝰ. Venerē q̄nte domui similem de leticia & eius adiun
ctis. Mercuriū de seruis. Lunā de vxoribꝰ. Saturnus item octaue do
mui similis de morte iudicat. Iuppiter none filiis de fide. Mars deci-
me similis de victoria & honore. Sol similis vndecime de laude & fa-
ma. Venus duodecime domui similis de labore & penitētia voluptat̄
precedentis. ¶ Dicit hermes: q̄d dn̄s hore natiuitatis fere equalem po
tentiam cū domino orientis habet: Dn̄s vero hore sequentis de pecu-
nia iudicat. Dn̄s tertie de fratribꝰ & sic de dominis nouē sequētiū hora
rum operare vsq̄ ad completionē duodecim domuū: ¶ Dicit ptholo-
meus: secūdū statum saturni & solis in natiuitate de fratribus maioribꝰ
iudica: s̄m statum iouis & martis de mediocribꝰ: scd̄m statū mercurij
de minimis: scd̄m statū lune de sororibus maioribus: scd̄m statū vene-
ris de minoribus. ¶ Dicit andruçagar. Dominus primꝰ triplicitat̄ do
mus tertie super fratres maiores iudicat: dominus triplicitatis secūdꝰ
super mediocres: dn̄s tertius de minimis. ¶ Dicit çebel: si vis scire an
nascens sit primogenitus matris sue. Vide an saturnus ē in aliquo an-
gulorū vel sol: sol in aliquo angulorū in domo sua & regno vel dominꝰ
orientis est aliquis trium superiorū & in domo tertia: vel dominꝰ tertie
sit aliquis trium inferiorū & sit in oriente: si aliquod horū testimoniorū
inueneris: iudica primogenitū. Ego aūt dico licet hec testimonia sint
concurrentia: tñ ea falsa inuenisse. ¶ Falsum quoq̄ inueni q̄d ptholo-
meus in libro quattuor capitulorꝫ dicit. Si inueneris solem & lunam &
orientē in aliquo bicorporū vel in pluribus iudica gemellos natos fuis
se. ¶ Falsum quoq̄ q̄d messahalla dicit. Si inueneris partē fratrū in si
gno bicorporū habebit fratres nascēs nō eiusdem matris & p̄ris cū eo.
¶ Probaui etiā de parte fratrū inspiciēdū esse locū mart̄ & dn̄m tertie
domꝰ & dn̄m partis fratrū q̄ sumit̄ de die & nocte p additionē distantie
saturni ad ionē & ad orientē. per statū horū triū scire poteris q̄liter fra-
tres sui erga nascentē se habebunt. ¶ Hec itez domus tertia de pericia
legum iudicat: & s̄m fortitudinē vel debilitatē mercurij si ipse respiciat

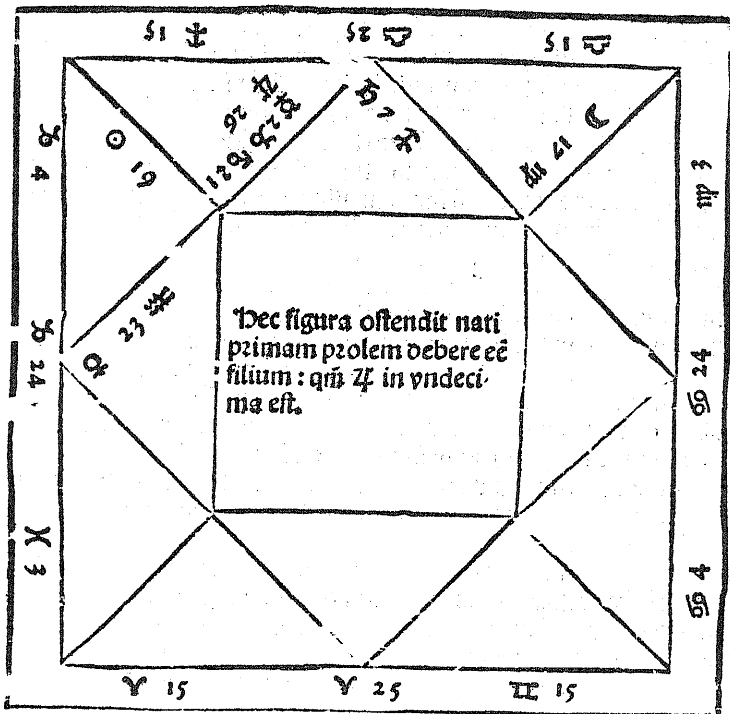
hanc domū vel dn̄m dom⁹ respicietē suam domū: de pericia legū iudicium fiet. ¶ Si iuppiter nocte domū tertiā tenuerit: legis sue rigid⁹ custos erit: si vero in die: apparens ⁊ nō existens erit. ¶ Pars abscondita que nocte ⁊ die sumit: addendo distantiā lune ad solem orienti s̄m planetas respicientes eam: de archanis cōsciētie nascentis erga deum ⁊ erga homines iudicat: q̄ si iuppiter fortis in natiuitate partē illaꝫ quocūq̄ modo respexerit: ⁊ deum diliget ⁊ a deo diligetur. Si dn̄s huius partis retrogradus fuerit simulq̄ dominus tertie vel none: vel si dominus tertie vel none ex quadrato vel opposito suam domū respexerit in duodecima existens: fidei sue desertor erit. Itē hec dom⁹ ē de vijs breuibus ⁊ diurnis s̄cdm planetas respicientes ⁊ se ⁊ dn̄m eius iudica.

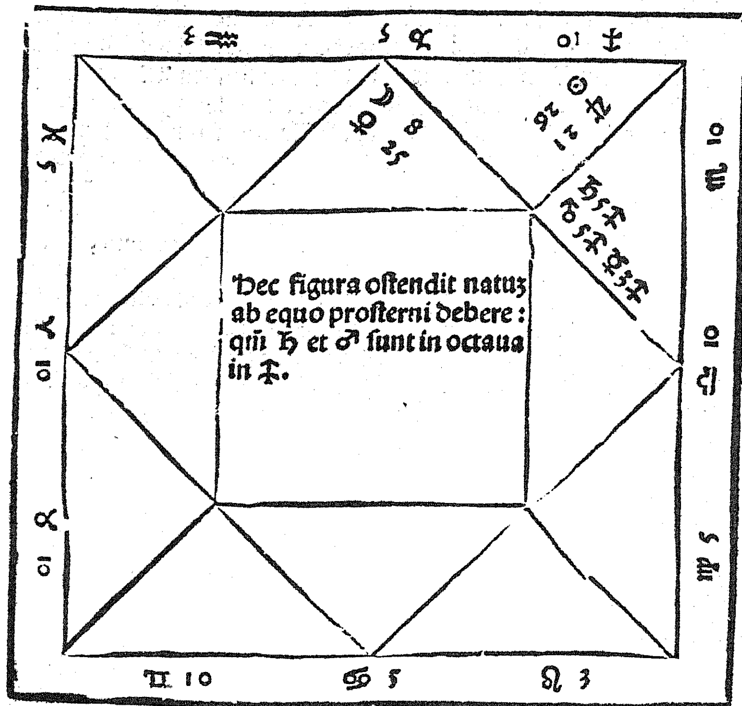
Domus quarta. Omnes antiqui in hoc ꝯsentiētes domū hanc patri: decimā aūt matri ascribūt: ptholeme⁹ autem econtrario sentit. ¶ Aniriçi. quartā in die domū hāc patri: decimā matri: nocte ecōuerso ascribit. ¶ Serçeiomoꝛ: si dom⁹ q̄rta mascula fuerit ē pr̄is. si femina q̄cūqꝫ tēpoꝛe matris ē. Hoc āt falsū: nā si q̄rta mascula: x⁹ q̄qꝫ mascula erit: veritas ē cui ꝛ hermes ꝛ oēs indi sapiētes consentiūt qd̄ antiq dixerunt. ¶ Poteris per natiuitatē filij ꝛ quātitatē ꝛ qualitatē vite paterne relique post natiuitatē ꝑpendere hoc pacto. Inspice quattuoꝛ loca que de patre iudicāt. locū. s. solis locum saturni: domū quartā ꝛ partem patris que sumit̄ in die addendo oꝛienti distantiā solis ad saturnū nocte a satutno ad solem: ꝙ si saturnus sub luce solis fuerit: die a sole ad iouē: nocte a ioue ad solem sumit̄. Si natiuitas diurna est pꝛimo locus solis inspiciendus si est in aliquo anguloꝝ ex quadrato vel opposito saturnū vel martē respiciens: nec iouem vllo modo respiciēs breuez vitam patris siḡt: ꝛ scd̄m numerū graduū interiacentinm a sole vsqꝫ ad alterū pꝛedictoꝛū respectuū: quātitas vite erit: si autē sol in angulo fuerit nullū infoꝛtunij planetā: iouem autē respiciat: vel venus cū ip̄o fuerit: vita pꝛolixa erit. Cui⁹ si quantitatem scire volueris: vide si sol est in aliquo locoꝛū supꝛa nominatoꝛū in quib⁹ pōt esse hylech: ꝛ si planeta qui super illa loca quattuoꝛ est almuteç solem aliquo modo respexerit ab eo vite quantitatē depꝛehendes: nā si ille planeta q almuteç est super quattuoꝛ pꝛedicta loca est in aliquo anguloꝝ ei⁹ annos mediocres patri tribue. Si non est in aliquo anguloꝝ minimos. ¶ Notandum etiā si sol fuerit hylech: patri ꝛ filio cuz sol scd̄m ductus ꝑuenerit ad aliquē locoꝛū pꝛedictoꝛū coꝛruptionis vite: pr̄ ꝛ filius simul infirmabunt̄: quod si aliquod triū reliquoꝛū testimonioꝛū patris eadem hoꝛa ꝛ nullū testimonioꝝ filij illuc peruenerit filio euadente pater moꝛietur ꝛ ecōuerso. ¶ Qd̄ si vtriusqꝫ aliqd̄ testimoniuz eodem simul ꝑuenerit: simul moꝛient̄. Superius etiā dixim⁹ nō nisi duob⁹ testimonijs habitis iudicandū esse. Si sol hylech patris esse nō poterit in natiuitate diurna: inspice saturnū: quod si fuerit in aliquo anguloꝝ vel in vndecima vel in quinta: eum pone ꝛ quere ei alcochodē. Si est in loco in quo nō potest esse hylech: vel in loco in quo est hylech nec habet alcochodē: sume domū quartā: ꝛ vide si aliquis eoꝛū ibi ptātem hn̄s vel q maioꝛē si plures in ea ptātes habuerint; respectū ad eā habuerit: ꝛ ab eo sume quātitatē vite. Si nō fuerit: vide ptē patris ꝛ sume vbicūqꝫ sit: ꝛ inspice si i illa potens eā respiciat: ꝛ ab illo sume quantitatē vite: qd̄ si pr̄i alcochodē nō

inueneris: breuis eius vita. Si aũt inueneris die seu nocte solẽ ꝛ martẽ a linea equinoxiali equedistãtes vel in extremitatib⁹ declinatiõis: fueritq̃ mars in signo figurã hominis habẽte: p̃ris vita breuis gladio terminabit. Si sol vł dñs in q̃rte die fuerit in duodecima: paſ filiũ affectu suo priuabit. Si dñs orientis est cum sole in angulo cõbustus: pr̃ filius in vinculis tenebit. Si natiuitas nocturna fuerit primo per saturnũ de vite quantitate inquire: qui si fuerit in aliquo locoꝝ in quib⁹ eum ponẽdum esse hylech diximus: in die: si sol hylech esse non potuit: pone eum hylech: ꝛ quere ei alcochoden: ꝛ ꝑ alcochoden de vite quantitate inq̃re p̃ris. Si aliq̃d horũ defuerit ꝛ sol fuerit in oriẽte vel q̃rta domo vel quinta: pone eum hylech: ꝛ quere ei alcochoden. Si nullũ horũ fuerit: operare ut supra in die de quarta vel parte patris operãdũ docuimus. ꝛ ſm ea que contingunt planetis respicientibus solem ꝛ saturnũ ꝛ quartam ꝛ partem patris de fortuna vel infortunio p̃ris post natiuitatẽ iudicabis. ¶ Hec domus de rerũ finibus iudicat: cui⁹ principiũ in signo recto si fuerit: dñs quoq̃ ei⁹ in signo recto oẽs res nascentis fine bono claudent. Si vero in signo obliquo: ecõtrario: si planetã fortune in hac domo existentẽ dñs secunde quocũq̃ modo respexerit nisi alteruter eorum cõbustus vel retrogradus fuerit nascẽs pecuniã absconditã inueniet: quod si saturnus in hac domo: significatioq̃ fortune fuerit orientalis a sole ꝛ fortis: hereditate mortuorũ ditabit ꝛ agricultura: Si aũt saturnus vel mars vel mercuri⁹ infortunatus in hac domo ꝛ in signo infortunij fuerit ꝛ magis si quis horum retrogradus fuerit in natiuitate principis: subditi nascẽtis in eũ insurgent. Utrũ aũt horũ victoria cessura sit: poteris agnoscere ꝑ planetã in hac domo existentẽ ꝛ per almutez natiuitatis: si eni almutez fortior fuerit: nascẽs victoriã habebit.

DOmus quinta. Si iuppiter ⁊ dn̄s quinte ⁊ almutez natiuitatis fuerint in signis humanā formā habentib⁹: nascens prole carebit: contrarium vo contingет si in signis aquaticis: qđ si in alijs signis nec multos nec nullos habebit natos. Nec cures verba ptholemei in libro quattuor capitulo⁊ de prole: nec verba hermeti in virga aurea q⁊ pbata sunt esse falsa. Si planeta q indicat de filijs cōbust⁹ fuerit: vel planete infortunij adunat⁹ vel in malo respectu aliquo eius est: filij nascentis patre superstite morientur. ¶ Dicit andruçagar: dominus prim⁹ triplicitatis domus quinte de filijs maioribus: secundus de mediocrib⁹: tertius de minoribus iudicat: quisq₃ scd̄m fortitudinem suam. Sexum aūt prolis deprehendere poteris per hec quattuor. Per natu-

ram planete indicantis de filijs positionē eius respectu solis p proprie-
tatem quadrantis ſm orientē ⁊ naturam signi in quo est primū horuʒ quattuor fortissimū: sequentia ordine dicto degenerant. ¶ Messahalla: vide partē filiorū que die ⁊ nocte sumit addendo orienti differentiā martis ad iouem: que si terminatur in signo masculino: prim⁹ natoruʒ mas erit. ¶ Probatū est si iuppiter in quinta vel vndecima fuerit siue orientalis siue occidentalis a sole fuerit siue in masculino siue feminino sig̃ fuerit: prim⁹ natoꝝ mas erit. ¶ Notādū etiā ꝙ dn̄s q̄nte ⁊ venus iudicant de leticia: scd̄m statum eorum in natiuitate: ⁊ ſm respectū domini quinte ad orientem vel ad almuteȝ oriētis: erit affectus filialis erga patrem.

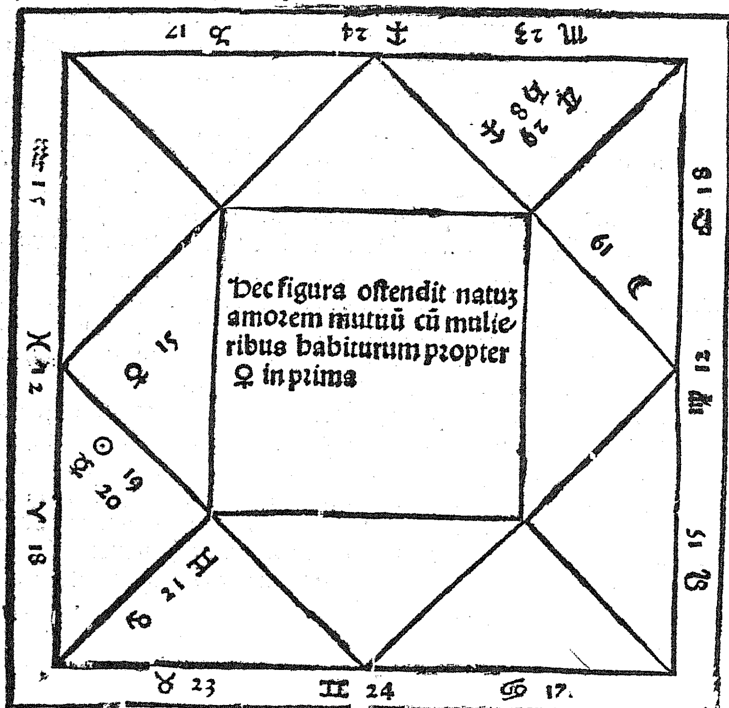

DOmus sexta. Primū dicendū de mēbris planetarū ꝛ prius de eis q̄ visū concernunt. Soli ꝛ lune oculi dedicant̄ Hermes: nascētis maris in die oculū dextrū sol indicat: luna sinistrū: in nocte ecōuerso. Femine vo in die nascētis dextrum luna: sol sinistrum iudicat: nocte econuerso. ¶ Ptholeme⁹ tn̄ siue maris siue femine siue die siue nocte nascentis oculū dextrū sp ascribit soli: sinistrū lune. ¶ Secūdū hermetē: auris dextra nascētis die siue maris siue femine saturni est: sinistra iouis: nocte ecōuerso. Ptholeme⁹ sp dexterā saturno: sinistraꝫ ioui ascribit. Hermes: nascētis in die marti dexterā: sinistrā veneri siue mas siue femia fuerit attribuit: nocte ecōuerso. Ptholeme⁹ tn̄ sp dextrā marti: sinistrā veneri dat. ¶ Omnes mercurio linguā ascribūt ꝛ hec particio capitis: mēbrorū aūt intrinsecus latentiū hec partitio. ¶ Sol cor cum cerebro habet. Luna pulmonē ꝛ stomachū: saturnus splenē. Juppiter epar: Mars bilem: Uen⁹ renē dextrū: Mercuri⁹ sinistrū. Mars cū venere pudibunda vtriusqꝫ sexus. ¶ Jam dictū est in isagogis de partitione membroꝝ per signa: aries capiti p̄est. Taurus fronti ſm hermetē scdm antiquos collo: Gemini brachiis cum humeris: Cancer pectori: huic quoqꝫ stomach⁹ participat. Leo cordi stomacho etiam participat. Uirgo dyafragmati. Libra ilijs. Scorpi⁹ posteriora cū verēdis habet. Sagittarius femora quib⁹ equis insedimus. Capricornus genua. Aquarius tybias. Pisces pedes. ¶ Andruçagar ostēdit in suo libro cuiusmodi dolorē quilibet planetarū in suo signo ostēdat. Saturnus in ariete pectoris dolorē: iuppiter cordis: mars capitis: sol femorū: venus pedū: mercurius tibiarū: luna genuū. Hoc pacto docuit cuiusmodi dolorem quibet planetaꝝ in quolibet signo ostendat quod se in quodam libro inuenisse asserit: nec rationē hui⁹ rei subiungit. Nos vero rationē hui⁹ rei partitōis dicemus. Inspice quēuis planetā ꝛ scias quotta domuū post arietē prima sua sit: ꝛ si domin⁹ illius dom⁹ est in illa attribue ei caput quod arieti assimulat̄: qd̄ si ipe in scdo a sua domo: da ei collū qd̄ tauro sil'e. Et hoc exposuim⁹ in exemplo qd̄ de ariete supra dedim⁹ qꝛ capricorn⁹ est prima dom⁹ saturni ad quē aries ita se habet ut cancer ad arietē: in quo saturn⁹ dolorē pectoris significat: ꝛ cancer pectus indicabit ꝛ qꝛ p̄ma dom⁹ iouis est sagittari⁹ in q̄ aries distat: sicut leo ab ariete: ꝛ leo cordis indicatiu⁹ ē iō iuppit̄ i ariete cordis dolorē significat: ꝛ qꝛ prima domuū martis est aries iō mars i eo dolorē capitis ostēdit: ꝛ qꝛ aries non⁹ ē a leone domo solis ut sagittari⁹ ab ariete doloreꝫ femorū ostendit: ꝛ qꝛ aries est duodecim⁹ a tauro p̄ma domo veneris

at pisces ab ariete q pedũ dolorẽ significant: ideo ea in ariete pedes in dicat: ꝛ qꝛ prima domuũ mercurij sũt gemini a qbꝰ aries vndecimꝰ: ut aq̃riꝰ tibiaꝝ demõstratiuꝰ ab ariete: iõ tibias mercuriꝰ iudicat. Et quia aries ẽ decimꝰ a cãcro domo lune ut capricornꝰ ab ariete qꝛ capricornus genua iudicat: iõ luna ĩ ariete genua iudicat. ¶ Et sciẽdũ q̇ signa infirmitatũ sũt. Taurus: cãcer: scorpiꝰ: capricornꝰ ꝛ pisces. ¶ Dicit messaballa: planete superiꝰ hemisperiũ tenentes de parte dextra iudicãt: q sub terra de infirmitate partis sinistre. ¶ Hermes dicit: caput oriẽti attribuendũ collũ secũde domui: ꝛ sic deinceps ſm ꝓportionẽ q̃ ab ariete incipit. Iã diximꝰ sentẽtias auctoꝝ: nũc aũt dicendũ qualit̃ operandũ ẽ. Si inueneris almuteç in aliq̃ signoꝝ a sole cõbustũ vel cũ planeta infortunij: mẽbrũ illiꝰ signi passurũ iudica: scd̃m partitionẽ quã in ariete diximꝰ. Similit̃ iudica si luna fuerit in aliq̃ anguloꝝ vel in sexta cũ planeta infortunij nec aliqs planera fortune eã respexerit. s. mẽbruꝫ passurũ cuius domꝰ illa significatiua: magis aũt si luna cũ planeta ĩfortunij aliqd̃ signũ infirmitatꝭ tenuerit. Si luna cũ saturno sine respectu planete fortune aliqd̃ signoꝝ aquee nãe tenuerit fueritq̧ ip̃a ꝛ saturnꝰ fere eiusdẽ latitudinis: lepre fedationẽ sigt̃: si in signo terree nãe: melancolicã cõplexionẽ ꝛ plerũq̧ cũ morbo caduco. ¶ Dicit ptholemeus Si sagittariꝰ ꝛ gemini cũ suo infortunio saturnũ ꝛ martem habuerint: maniã ꝛ visionẽ sigt̃ demonioꝝ: si luna cũ marte aliqd̃ aq̃ticoꝝ tenuerit: infortuniũ ꝑ aquã calidã. Si aliqd̃ igneoꝝ ꝑ ignẽ futurũ sigt̃: si aliqd̃ aereoꝝ ꝑ sanguinẽ. ¶ Dicit ptholemeꝰ. Si saturnꝰ ẽ in q̃rta: vel eaꝫ ex opposito respiciat ip̃aq̧ t̃rea fuerit: ꝑiete nascẽs obrueẽ: si aq̃tica: aq̃ submergeẽ. Si saturnꝰ vel mars fuerint in sagittario: ab eq̃ prosterneẽ. Si dñs septime est in nona vel in tertia ꝛ planeta infortunij eũ respexerit: a loco edito cadet. ¶ Si sol sup terrã fuerit in aliq̃ anguloꝝ adunatus saturno vel ei oppositꝰ vel ex quadrato nullo planeta fortune eum respiciẽte: cecitate laborabit. Si mercuriꝰ dñs sexte est ꝑdicto mõ se ad saturnũ sic habens: perpetuã cecitatẽ sigt̃: testimoniũ aũt hoc firmiꝰ erit si luna solẽ vel saturnũ respiciat sic se habentes. Similiter iudica: si luna fuerit sup terrã nocteꝛ ad saturnũ se habuerit ꝑdicto de sole mõ: magis aũt si ip̃a ẽ dñã sexte: silr̃ iudica si mars ad solẽ vel ad lunã mõ predicto de saturno: se habuerit: sꝫ malũ ĩ oculo patieẽ ex ictu. Ex ictu hoĩs si mars hũane forme signũ tenuerit: si igneoꝝ aliqd̃ ex ictu bestiaruꝫ si aliqd̃ t̃reoꝝ: fuste vł ferro: si aliqd̃ aq̃ticoꝝ: ex cerebri reumate. ¶ Et sciendũ si mercuriꝰ ẽ cũ satño vł ĩ aliq̃ eiꝰ respcũ malo: nec mars nec aliqs pl̃a fortũe eũ r̃spiciat: liguã ĩpeditãꝛ ligatã: magisq̧ si sup t̃rã fuit sigt̃ si

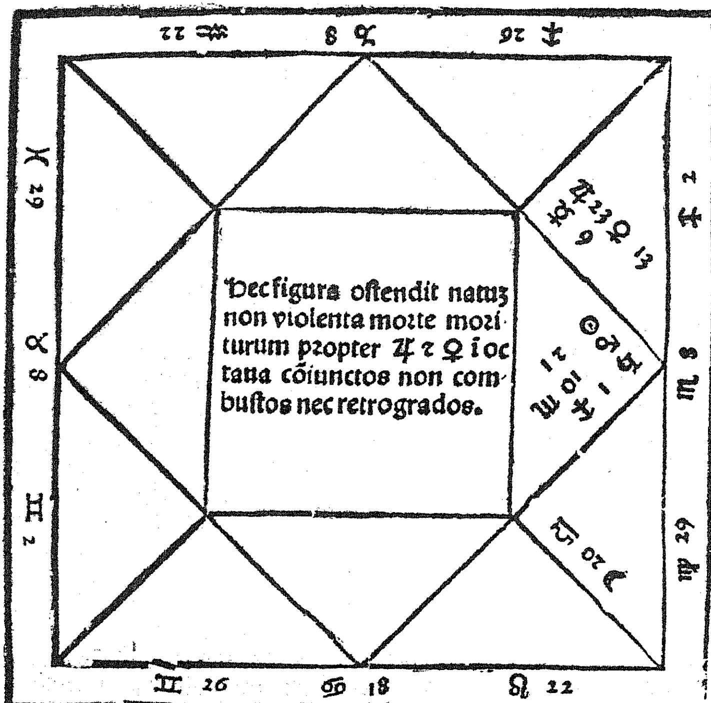
ipse predicto mō se hūs pisces tenuerit vel dominus orientis vł almu teç natiuitatis fuerit:mut⁹ erit:si ipse est in piscib⁹cū sole ꝛ dñs orientis idem:marsq; respiciat eū nec saturnus: torrente locutionis laborabit. Si luna sub terra fuerit ꝛ cum planeta infortunij in aliq̄ domorū satur ni:pectoris laborē cū tussi significat. Si saturn⁹ dñs sexte est ꝛ super ter ram ꝛ mars euꝫ male respiciat nec aliquis planeta fortune:malū in au re dextra significat:quod si eodem mō sub terra se habuerit splenis īfir mitatē significat. Si iuppiter dñs sexte fuerit ꝛ super terrā ꝛ eum plane ta infortunij male respiciat:significat infirmitatē auris sinistre. Si sub terra eodē modo se habēs:infirmitatē epatis. Si mars dñs sexte super terrā est ꝛ infortunat⁹:infirmitatē dextre naris significat. Si venus si militer se habuerit:infirmitatē sinistre auris. Si mars sub terra p̄dicto mō se habuerit:ictericia laborabit. Si venus sic sub terra se habuerit:i renibus patief. Si venus cum marte in scorpione fuerit:mentula ei cur tabitur. Uidendū est si pars infirmitatꝭ que die sumit a saturno ad mar tem nocte ecōuerso addēda orienti:si subiecta fuerit respectui mali pla nete nec respectui alicuius planete fortune:patief membrū significatū a signo quo ip̄a pars infirmitatis inuenit. ¶ Semꝑ vidēdū est si almu teç dño sexte cōiunct⁹ fuerit vel male eum respiciat sine oī ꝓpugnatiōe planete fortune ꝛ dñs sexte a sole orientalis fuerit:morbus per locū illi us planete significatus perpetuus erit. Si vero occidentalis a sole pre dicto modo se habuerit:plurib⁹ infirmitatibus laborabit quarū nulla perpetua erit. ¶ Ptholeme⁹ait cui⁹ oriens taur⁹ vel scorpi⁹ fuerit: ip̄e met suū morbū cibis nō cōferentibus:cogitationeq; pusillanimi suam infirmitatē augebit. Hoc autē dictū est quia dominus orientis est dñs sexte:ꝛ ſm hanc rationē iudicauit ptholeme⁹ ꝓportionē signoruꝫ. Cui⁹ oriēs aries vel libra fuerit:ip̄e sibi cā mortis erit:qa dñs orientis ꝛ octa ue idem est. Cui⁹ vero aquari⁹ ip̄e sibi inimicos pabit: qꝛ dñs oriētis ꝛ duodecīe idē ē. Cui⁹oriēs capricorn⁹ auar⁹ erit:qꝛ dñs oriētis ꝛ secūde idem est. Si oriens sit virgo vel pisces:sua industria regū familiaritatē ꝛ honorem sibi comparabit quia domin⁹ orientis ꝛ decime idem est. Si oriens sit sagittari⁹ vel gemini:ex repositione negociatione compa ratorū ditabit qꝛ domin⁹ orientis ꝛ quarte idē ē. ¶ Dicit andruçagar: dominus prime triplicitatis sexte de infirmitate iudicat:domin⁹ secun de triplicitatis sexte de seruis:dominus tertie triplicitatis eiusdeꝫ sexte de pecudibus. Si status domini prime triplicitatis laudabilis ē : parū morbis laborabit. Si vero illaudabilis:nascēs morbis multis afflige tur:ꝛ secūdum hoc quod dominus triplicitatis secund⁹ domus sexte:ꝛ

mercuri⁹ ad orientē ꝛ ad almutē se habuerit: ſm hoc indica an seruos habiturus sit: ꝛ si habiturus est an bonū an malū p eos consecuturus: ꝛ ſm ꝙ dn̄s tertie triplicitatis ꝛ luna se habuerit ad orientē ꝛ ad almutē scd̄m hoc indica an habitur⁹ sit pecudes an non: ꝛ si habiturus: an vtiles an non sibi future sint.

Domus septima. Ptholemeus. Venus indicat de feminis: scd̄m hoc ꝙ ipsa se habuerit in natiuitate de illis iudica. Si ipsa fuerit in septima vel in duodecima discordias cū ipsis nascens habebit vel pro illis. Si vero in oriente vel in vndecima: amorē mutuū cum ipsis ꝛ vtilitatē pro ipsis non modicam. Si venus in leone fuerit: amor vsq3 in lāguorē intēdet. Dico aūt si oriens est aliq̄ domū veneris vl̄ do-

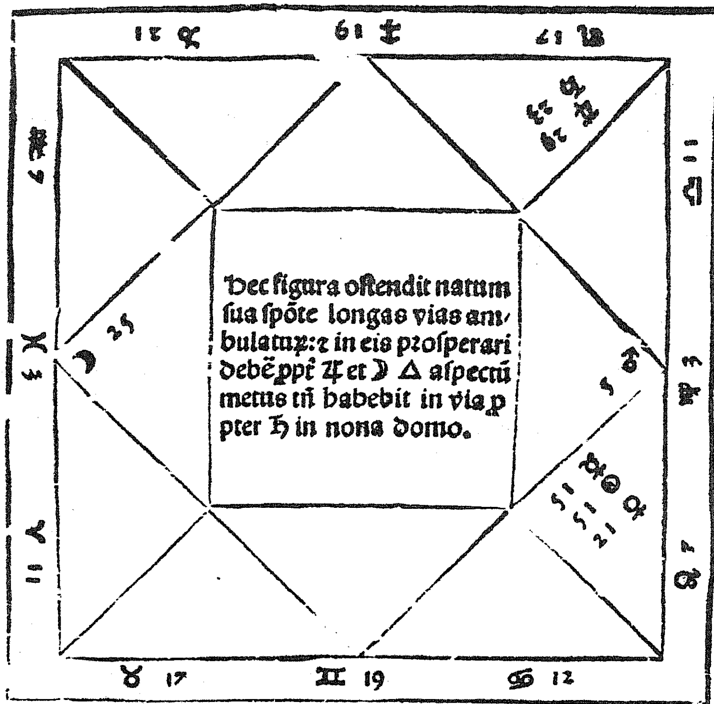
mus honoris eiusdem: res ampliꝰ intendet ꝛ q̃cū꜖ de venere dicta sūt constāt: si illa nec retrograda nec cōbusta nec infortunata fuerit. Qḋ si ipa combusta fuerit ꝛ i aliquo anguloꝝ nec iuppiter eam bene ꝛ fortiẽ respexerit: multa occulta ꝛ cōtra naturã cõmittet: ꝛ magis hec erũt si venus aliqḋ signorũ incõtinentie tenuerit. Sũt aũt hec: pisces: aries: taurus: capricornus: qḋ si venus virginẽ tenuerit que est domꝰ casus eius ardentius ignominosis ꝛ in naturalibꝰ instabit. Si venus in aliqua domorũ saturni vel cũ ipo vl' sub aliquo respectu eiꝰ fuerit: sordes nascẽtis augebunt. Si venꝰ cum marte vel in aliqua domorũ eius fuerit vl' sub respectu eiusdem: multũ fornicabit. Si mercuriꝰ in septima ꝛ in signo masculino nec retrogradꝰ nec cõbustꝰ fuerit qui ipetꝰ animi ãministrat oia indifferent committet. Et sicut ꝑ statum veneris de feminis iudicamus: sic ꝑ statũ dñi in se ꝛ respectũ eiꝰ ad orientẽ ꝛ ad almuteç de eisdẽ iudicabimus. ❡ Hermes si in natiuitate viri venꝰ cõbusta sit: vxor viro prius morietur: si vo in natiuitate femine mars sit cõbustꝰ: maritꝰ vxorem precedet. ❡ Ptholemeꝰ: in iudicijs de re femine lunã veneri adiungendam: nam si ambe cõbuste fuerint: vxore nascens carebit: ꝛ hoc magis se sic habebit si ipse in domibus casus fuerint: vel venus retrograda. ❡ Messahalla in natiuitate viri siue diurna siue nocturna: vide partem vxoris a saturno ad venerẽ que sumit orienti addẽda: in natiuitate vo femine a venere ad saturnũ orienti quo꜖ addẽda: ꝛ ẽm domũ in qua noticia illa terminat ꝛ ẽm respectꝰ ad ipam iudicabis: ꝛ sicut de natiuitate viri ꝑ venerẽ ꝛ lunã iudicat: sic de natiuitate femine ꝑ solẽ ꝛ martẽ iudicabis: soli꜖ ꝛ marti dominus septime in hac re comparticipabit. ❡ Ptholemeꝰ: si in natiuitate lux lune augescit: anteq̃ ꝑueniat ad mediũ spaciũ vite naturalis: natꝰ ducet vxorem: si vero lux decrescit: in vita subsequenti ducet. ❡ Messehalla luna crescente in natiuitate: iuuencule decrescente vetule ducent. Superiores a sole quãto magis fuerint tanto in etate prouectiores: quãto inferiores e tanto nato iuniores ducẽdas significat. Si venus ꝛ luna ꝛ dñs septime oẽs in signis bicorporibus fuerint multas vxores ducet: si duo tm̃ de his tribus sic se habuerint: pauciores: ꝛ sic deinceps: si in signo firmo: vnã. Et eodẽ modo iudicandũ in natiuitate femine per solẽ ꝛ martẽ ꝛ dominũ septime. ❡ Dicit andruçagar dñs primꝰ triplicitatis domus septime de vxore iudicat: secundꝰ vero triplicitatis dominus de aduersarijs: tertiꝰ vo triplicitatis dominus de comparticipantibꝰ quãlibet rem: ꝛ scdm̃ vim ꝛ fortitudinẽ cuiusuis horũ: ꝛ respectũ ad orientẽ ꝛ ad dominũ orientis: iudicabis de cõmodo vel in cõmodo ex supradictis ꝑuenturo.

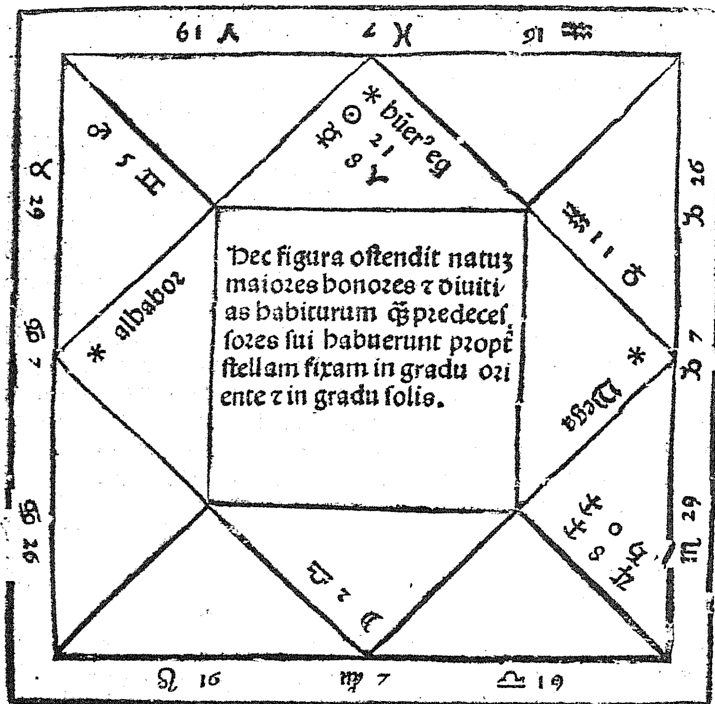
Domus octaua. Juppiter ꝛ venꝰ in domo octaua nec cõbusti nec retrogradi: nõ violenta morte moriturũ significant. Si saturnꝰ ĩ octaua ꝛ oriẽs ignee nature fuerit: per aquã morituꝝ signt: marte tenẽte octauã humane figure signũ: vel secundã tauri faciẽ vel primã leonis: ferro periturũ significat. ¶ Ptholemeꝰ. Si mars fuerit in geminis ꝛ sol in piscibꝰ per quadratũ ab eo distans in natiuitate diurna: vel luna ĩ nocturna: suspendio peribit: si luna fuerit in octaua cum saturno vel marte vel mercurio non fortunato vel in respectu quadrato alicuius horum: male morietur. ¶ Messehalla si venus a sole distiterit. quadragintaseptem gradibus siue orientalis siue occidentalis. Mercurius vigintiseptem: ꝛ alter horum potestatem in octaua habuerit: male morietur. Si mars ioui oppositus fuerit ꝛ alter horum dominus

octaue fuerit: manu iudicis pibit. Si dñs orietis ē cōbustus in septima ⁊ in ea sol nullā ptātē habuerit insurgētiū in eū manu peribit. Si sol vo potestatē in ipsa habuerit: manu regis peribit. Si dñs octaue est in duodecima cum planeta infortunij vel i ei⁹ respectu: captiu⁹ pibit: si idem domin⁹ octaue in quarta fuerit ⁊ infortunat⁹: in carcere pibit: si dñs septime ē in nona infortunat⁹ in signo terreo: precipitio peribit. Si luna in scorpione fuerit ⁊ in anliquo angulorū: ⁊ saturnus eā in circulo ecentrico ab alto loco descendens respexerit: fluxu ventris pibit: si vero eaȝ in eodē scorpione existentē ascendēs ⁊ ꝓpinquus loco alto suo respexerit saturn⁹: constipatione peribit. ¶ Dicit çehel i multis natiuitatib⁹ se ꝓbasse: si luna in virgine fuerit ⁊ soli opposita peribit in aqua. Et si luna combusta fuerit in aliqua domoꝝ saturni ⁊ in aliquo angulorūȝ vicio pulmonis ⁊ tussi pibit. Et si mars est dñs octaue ⁊ ipse est in septima in signo aereo vel aquatico: sanguis fluxu per inferiorē regionē pibit. Si dominus octaue orientē vel dominū orientis male respexerit: timore ⁊ angustia affligendū significat. Si eosdem bene respexerit: timore solo sine angustia affliget. Si domin⁹ octaue octauā respexerit: in sua pria vel ꝓpe eam morietur. Si domin⁹ octaue est in nona vel in tertia inter alienos obibit. ¶ Probatū item est qđ plurimi nascentes in adunatione solis ⁊ lune in oppositione perierūt nascētes vo in oppositione mortui sunt in adunatione. ¶ Andruçagar. Dñs primus triplicitatis huius dom⁹ iudicat de morte quē si īueneris sub sole: occulta morte pibit: de qua iuxta signū in quo est ⁊ secundū planetas ipm respicientes iudica. Dñs vero secundus triplicitatis: de hereditate mortuoꝝ: ⁊ si dñs secunde domus est planeta fortune ⁊ eum respexerit: hereditati mortuoꝝ psi debit. Dominus vo terti⁹ triplicitatis ꝺm statum suū de statu cogitationum nascentis mentisqȝ angustijs iudicat ⁊ penitentia.

Domus nona. Si dn̄s orientis in nona fuerit sponte sua vias longas ibit qd̄ si planeta fortune in eadē nona cū ipso fuerit vel ipam respiciat: in vijs suis bene ei continget: si autē aliter: ecōuerso. Saturn⁹ in nona ostendit metus futuros in itinere: magis aūt in mari: et adhuc amplius si in signo aq̄tico. Mars silr in nona timorē indicat: sed magis in terra futtur: et adhuc ampli⁹ si in signo terreo. Si dn̄s orientis est in nona: ostendit nascentē vias longas affectare: similit dn̄s orientis in septima ostendit qm̄ in sua patria parū morabit: et scd̄m ei⁹ statum inter alienos ei cōtinget: et ꝯm respectū planetarū ad ipm. ¶ Videnda est quoqz pars itineris in terra agendi que sumit iuxta equationem domorū a domino none vsqz ad principiū none addenda orienti. Similiter pars itineris agendi per aquaz inspicienda: que sumitur a

saturno usq; ad decimuq̄ntū gradū cancri orienti addenda: & scd̄m qd̄ inueneris has duas partes & planetas ipās respiciētes iudica. ¶ Nunc aūt quoddā cōmuniter ad oēm partē pertinēs dicā: Scd̄m qualitatē & statum planetarū partem respiciētiū: sic & res erit cui⁹ illa pars est: & s̄m statum planete maiorem vim habentis in loco partis & ipām partē respicientis erit finis eius rei cuius illa pars: quod si nullus potestatē habens in illo loco partis ipām respiciat: infirmū quidē & fragile erit qd̄ pars indicat: & aduentitiū velut accidens nature. ¶ Notādū quoq; hāc domū nonā de fidei religione & sciētia iudicare: in qua si saturn⁹ respiciatur a dn̄o orientis: scientiā de constantib⁹ & firmis ut de philosophicis & rebus alchimie queret. Iuppit̄ quoq; in eadem a dn̄o orientis respectus de legibus iudicat & magis si orientalis a sole fuerit. Mars de phisica. Sol de astronomia. Uenus de musica. Mercuri⁹ de dialetica & abaco. Luna de historijs. ¶ Inspicienda quoq; pars scientie que nocte & die sumit̄ a saturno ad iouē addenda loco mercurij & scd̄m planetas eam respiciētes: de scientia & fama iudica. ¶ Sciendum etiam qd̄ adunatio iouis & saturni fuit in aquario ante exitū iudeorū de egypto: eorundē adunatio fuit in leone ante xp̄i natiuitatē: eorundē v̄o adunatio fuit in scorpione ante natiuitatē machometi. Saturn⁹ in nona i natiuitate iudei suam fidem constant̄ seruaturā ostendit: in xp̄iani v̄o natiuitate: suam fidem neglecturā iudicat: sarraceni quoq; nascentis idez fidem infirmat. Sol v̄o in nona: fidem xp̄iani nascentis consolidat: iudei & sarraceni: fidē nascētis negligendā ostendit: mars in nona sarraceni fidem seruandā docet: xp̄iani vero & iudei nascentis fidem in irritum ducit. ¶ Andruçagar dn̄s primus triplicitatis none iudicat de vijs longis. Dn̄s vero secund⁹ triplicitatis de scientia. terti⁹ vero de somnijs: & scd̄m statū horū de his reb⁹ iudicandū. Et si dom⁹ nona in signo firmo inchoet: vel saturnus in ea: nisi ipā inchoet ab ariete: somnia vera videbunt̄. si v̄o in signo mobili: somnia sine effectu erunt. ¶ Si saturnus dn̄s none fuerit: plurimis sōniorū suoꝝ mortuos & plāctus & demones: sepulchra quoq; & vias suas p deserta fieri videbit. Si iuppiter dominus none fuerit plurimis sōniorū suorū personas honorabiles orationes facere ecclesias: & huiusmodi videbit. Si mars: bella: eqtes: equos ignes: canes. Si sol: reges: principes: ptātes. Si ven⁹ feminas & reliquā materiā odarū. Si mercuri⁹ doctos libros scolas & huiusmodi. Si luna aquas mare puteos iter agere volare per aera videbit̄.

Domus decima. Si natiuitas diurna est z ven⁹ est in vn/decima vel decima vel septima vł in oriente: pone eã hylech nisi ip̃a combusta fuerit: deinde vide quis planeta ipsam respiciat: z p̃tãtem in illo loco habuerit: z fac illi habere alcochoden: quod si alcochodẽ est in aliquo an/gulorũ ei attribue annos mediocres: si vero alibi mini/mos. Et infortunij planete ex malo minuũt respectu. Planete v̄o fortune ex q̊cũq3 respectu augmẽtãt q̃ alcochoden dona ostendit z ẽ ducẽd⁹ loc⁹ veneris ad locũ alicui⁹ interẽptoꝝ q prim⁹ ẽ loco ãnoꝝ alcochode ꝑ hoc sciem⁹ q̃ntitatẽ vite m̃ris. Si ven⁹ fuerit cõbusta vide locuz lune quã si inueneris in oriẽte vel in septima: signo siue masculino siue feminino vel in tertia siue masculino siue feminino: vel in 10ª. vel in. 11ª vel

in quarta vel in quinta: signo aũt feminino: pone eã hylech: ꝛ q̃re ei alcochodẽ operans ut supra. Si natiuitas nocturna fuerit: vide si luna fuerit in aliquo locoꝝ in quib⁹ in primo eã diximus esse querendã: pone eã hylech: si vo in nullo illoꝝ locoꝝ eam inueneris. Uide si venerẽ inneneris in aliquo locoꝝ in quib⁹ ipsam querendã supradixim⁹ vel in quarta vel in quinta: pone eã hylech. Si neq̃ i die neq̃ nocte hylech vtrãlibet harũ inueneris: pone decimã hylech ꝛ quere ei alcochoden: si non inueneris illi: sume partẽ matris q̃ die sumit̃ a venere ad lunam: nocte ecõuerso addenda orienti: eã pone hylech ꝛ q̃re ei alcochoden qđ si nõ inueneris duc decimã domũ cũ ascensionib⁹ circuli recti ad proximuz locum corruptionis annoꝝ vite. Hermes: planeta malus in cãcro ostẽdit matris infirmitatẽ ꝑpetuã ꝛ vitam breuẽ. Si vo malus in leone p̃ri eadem cõtigent. Uide quis fuerit almuteç suꝑ quattuor loca principalia matris: que sũt locus veneris: ꝛ locus lune: ꝛ decima: ꝛ pars matris ꝛ scđm statũ illius almuteç: ꝛ respectus ad illũ iudica de fortuna vel infortunio matris. Si venus vel luna in duodecima fuerit: mater filium suo affectu priuabit. ¶ Si vis scire an habitur⁹ sit nat⁹ honorẽ vel ptãtẽ vel fame magne futurus sit primo adunatio iouis ꝛ saturni inspicienda in qua triplicitate fuit: q̄ sic scies. Scias adunationẽ iouis ꝛ saturni in ariete: post. 960. annos reiterari: ꝛ in fine singuloꝝ viginti annoruz in aliquo igneoꝝ adunat̃: ꝛ fit adunatio eoꝝ in igneis in nono a precedenti adunatione ꝛ ita in signis igneis duodecies adunãt̃ in. 200. fere ꝛ. 40. annis: deinde fit adunatio eorũdem in signis terreis fm ordinez predictũ de signis igneis: totiẽs ꝛ tãto annorũ numero. Deinde fit adunatio eorum in signis aereis: ꝑdicto mõ. Tandẽ in aquaticis oĩno ꝑdicto modo. ¶ In tpe aũt hoc. 1154. ab incarnatiõe dñi est adunatio eorũ in triplicitate terrea: eoꝝ. n. prima adunatio in signo terreo fuit in virgine: p⁹ adunationẽ aũt ĩ igneis mutatio est facta ĩ terreis: nũc autẽ 122. anni sunt ex quo inceperunt adunationes in hac triplicitate fieri: restãt aũt adhuc. 113. ꝑ q̃s cõtinuabũt̃ adunatiões ĩ eadẽ. Ois aũt natiuitas que fit in hoc tpe dum adunatiões in terreis fuerint magni honoris ꝛ magne fame erunt. Magis aũt cui⁹ oriens fuerit gradus ĩ quo prima adunatio fuit cuius oriens fuerit gradus in quo fuit adunatio proxima ante natiuitatem. Est autem distantia adunationum viginti annorum. ¶ Hermes. Omnis nascens cũ aliquã fixarũ primi honoris in oriente vel in principio decime vel in gradu solis in natiuitate diurna: vel in g̃du lune ĩ natiuitate noctũa habuerit. Honorẽ ꝛ diuitias maiores q̃ antecessores sui possidebit scđm temperantiã illius fixe

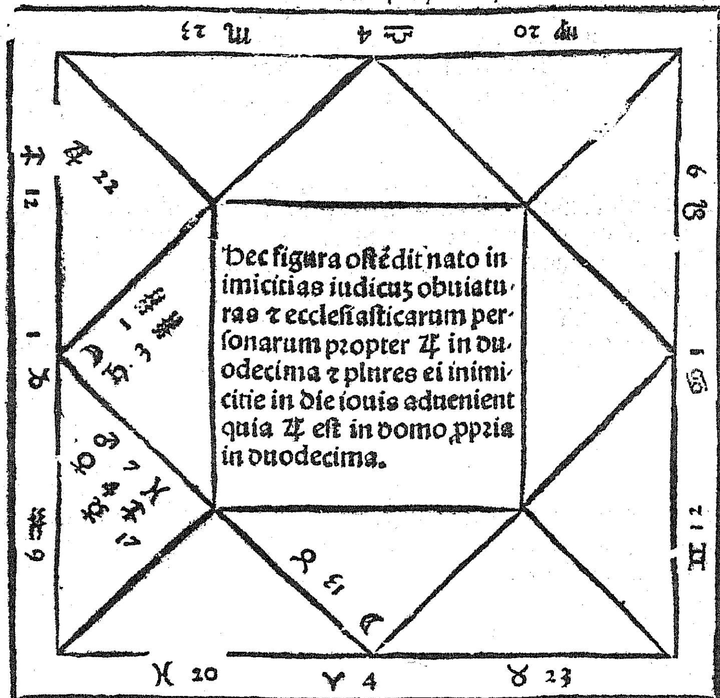
hoc quidē verū est: si fixa parte latitudinis fuerit. Si aūt magne: parū vis eius in natiuitate apparebit. ¶ Adde partē honoris que sumit in natiuitate diurna a loco solis vsq ad finē decimi noni grad⁹ ariet]. In natiuitate v̄o nocturna a loco lune vsq ad finē tertij grad⁹ tauri: adde inquā orienti: si planeta bon⁹ ē ibi vel eā bn̄ respexerit scḋm statū ei⁹ honorē adipiscet: ecōuerso si malus planeta. Si in natiuitate aliquē planetam in domo sui honoris inueneris: vide naturā illi⁹ planete ⁊ in q̄ta domo sit ab oriente: ꝑ hoc scitur⁹ qb⁹ ex reb⁹ honor illi cōtinget. ¶ Notandū ꝙ planete ꝓfessionis opeꝝ indicatiui tres sūt: mars: ven⁹: ⁊ mercuri⁹: mars tollerātiā laboris ⁊ agilitatē: venus delectationē: mercuri⁹ scientiā amministrat. Si isti in natiuitate se respexerint opeꝝ manualium facilitatē quātā vult habebit: scḋm vim tn̄ cuiusq hoꝝ in natiuitate iudicādū ē. Si saturn⁹ in decima domo fuerit ⁊ i signo aquatico ⁊ vi in oriente habuerit nauta nascit: si orietalis est a sole: si v̄o occidentalis cerdo. Si v̄o in decima domo fuerit ⁊ in signo terreo ⁊ ptātē in oriēte habuerit ⁊ orientalis a sole architector erit: si occidentalis: latomus puteoꝝ vel fossor. si vero saturn⁹ ⁊ mercuri⁹ in decima domo simul fuerint vel mercuri⁹ saturnū ibi existentē respiciat: alteruterq hoꝝ in oriēte ptātē habuerit siue saturnus orientalis siue occidentalis fuerit: agrimensor erit. Juppitē de ordinatis ⁊ iudicib⁹ iudicat. mars in suo honore domove sua ⁊ orientalis a sole: bellatores ⁊ milites producit: in domo vero casus vel in humiliatione flebotomatorē: in signo igneo ferri fabrū: vel ligni fabrū: si mercuri⁹ retrograd⁹ eū respexerit sutorē pannorum vel pelliū. Mars cōbustus furnariū ꝓducit. Sol v̄o dominū iudicat: venus caupones: lusores scacoꝝ: histriōes: mimos ⁊c̄. huiusmodi. mercuri⁹: magistros: scribas. Luna v̄o mercatores: iterq agētes. ¶ Andruçagar: dn̄s prim⁹ triplicitatis dom⁹ decime de matre indicat. Dn̄s secund⁹ de honore: terti⁹ de ꝓfessione: scḋm vim autē cuiusq horuz in natiuitate iudiciū moderandū. ¶ Ptholeme⁹ ꝑ planetā orietalē scies professionem nascentis. ⁊ iudica scḋm ꝙ docuimus si saturnus in decima esset iudicandū.

Hec figura ostendit natū a cōmuni populo multum diligi debere qm̄ luna ī vndecima est bene disposita in domo propria: maxime tamē a senibus propter eiꝰ △ cum ♄.

Omus vndecima. In hac iuppiter: nec retrogradꝰ: nec cōbustus: nec in domo casus: vel humiliatiōis: fortunā ⁊ fauorē cōmunē in oībꝰ rebus suis ostendit: magis autem si ptātē in oriente habuerit: vel in loco solis in natiuitate diurna: vel ī loco lune in natiuitate nocturna. In hac venus amorē muliebrē multiplicat: sed ab amoris principio finis degenerat: qr hec est domꝰ opposita domui leticie veneris. Mercuriꝰ in hac figuram hoīs optinens amicitiā prudentiū ⁊ paruulorū promittit: si nō hominis figuram optinet: mercimoniorū fortunam promittit. Sol amicitiā regum ⁊ potestatū. regūqꝫ clauigerū ostendit: finem eius rei scd̄m statum solis diiudica. Saturnus ⁊ mars cōtrouersias ⁊ molestias ex parte amicoꝝ minanť ⁊ pannoꝝ amissionē. Naꝫ plurimi sapientum pannos huic domui ascribunt: alij vo quinte: luna

nec cõbusta nec adunata nec a planetis infortunij male respecta: ami-
ciciã ꝛ fauorẽ coiuꝫ promittit. Uide partẽ amicorũ que sumit̃ die a mer
curio in locũ lune: nocte econuerso addenda orienti: ꝛ scdm domũ in q̃
est ꝛ ƀm planetas hãc partem respicientes iudica. ¶ Andruçagar: pri-
mus dñs triplicitatis hui⁹ vndecime de amicis iudicat: secũd⁹ de mer-
catura: terti⁹ de vestimentis: scdm quoꝝ dñoꝝ statũ de his reb⁹ iudica

Duodecima domus. Hec inimicitiarũ ꝛ captiuitatum et carceris ꝛ equitaturarũ ꝛ hominum presidẽtiũ brutis: nã planete h existẽtis docet ex q̃ pre ꝑdicta timeam⁹. Saturn⁹ eni senũ ꝛ seruoꝝ ꝛ hoiuꝫ inutiliũ ostẽdit. Juppit̃ honorabiliũ fideiqꝫ mgroꝝ iudicũ q̃qꝫ inimicitias ostẽdit Mars militũ violẽtorũ ꝛ vniuersoꝝ latronũ. Sol regũ

& patris. Venus feminei sexus matrisq;. Mercuri⁹ magistro₂ sapiētiū eloquētiū: luna vniuersorū. ¶ Et s̃m domū quā indicat planeta hic exi stens: ex parte illi⁹ domus inimicitie puenture sūt. Nā si planeta p̄mā₃ iudicauerit ip̄e nascens inimicitias sibi cōpabit: si secundā₃ pecunia: si tertiā fratres: si quartā parentes: si q̄ntā filij: si sextā serui: si septimā vxo res & socij in aliq̄ negocio: si octauā hereditas mortuo₂: si nonā extra/ nei: si decimā p̄nceps terre: si vndecimā amici. Si dñs duodecime hic fuerit: plurime inimicitie in die illius planete nascenti obuiabunt. Vi/ de partē inimicitia₂ que die sumit̃ a saturno ad martē: nocte ecōuerso hanc adde orienti: Si planete infortunij hāc respiciāt: infortuniū inimi/ cis cōtinget: si planete fortune: p̄sperabūt̃ ei⁹ iimici. Si dñs orientis in hac fuerit & in signo humane figure nec eū planeta fortune respexerit: captiuabit̃ nascēs. Si dñs none vel tertie quocūq; mō eū respexerit siue fortune siue infortunij fuīt planeta a captiuitate liberabit̃. Si dñs oriē tis in hac cōbustus fuerit: in captiuitate morieẗ. Et semper iudica scd̃m domū in qua passus est cōbustionem dominus orientis: nā si in orien/ te combustus fuerit breuē vitam ostendit: in secunda paupertatē: in ter tia infortuniū a cōsanguineis: in quarta & octaua q̄ carcere pibit: in q̄n si in signo aquatico ebrietate: in sexta lāguore longo afflict⁹ pibit: in se ptima vxor mortis causa scd̃m naturā signi erit: ut si terreū per precipi/ ciū: si igneū per ignē & sic deinceps: si in nona: mala in itinere pacietur: si in decima in captiuitate principis erit: si in vndecima per amicos ma/ lum continget: si planeta infortunij fuerit in hac in sagittario vel leone ab equo vel alio aīali vector precipitabit̃. In hac saturn⁹ vel mars vel mercurius nō fortunat⁹: malū venturū per bestias significat: p marē si masculinū: p feminā si femininū signum est. Satnrn⁹ de asinis iudicat. Mars de mulis: scilicet filijs asini & eque. Sol de equis. Mercurius de brudonib⁹ scilicet filijs eq̄ & asine. Luna de bob⁹ scd̃m statū suū: nam si male luna fuerit disposita: ex p̄te boū vel eq̄tatu boū vel p̄cussione malū continget. Venus de camelis. Juppiter de dromedarijs. ¶ Andruça/ gar: dñs prime triplicitatis duodecime de inimicis. Secūdus de angu stijs: Terti⁹ de pecorib⁹ & pecudibus iudicat singuli s̃m propriū.

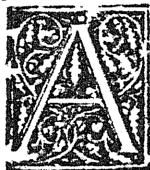
¶ Explicit feliciter liber abraham iudei: Utilissimus in ea parte astro/ logie q̄ de natiuitatib⁹ tractat: cū figuris exemplaribus singulis domi/ bus antepositis.

¶ Magistralis compositio astrolabij hanrici bate ad petitionē fratris Vuilhelmi de morbeka ordinis p̄dicatorū dñi pape penitentiarij ⁊ capellani ⁊c.

Prologus

Niuersorū entium radix ⁊ origo deus qui nobiliora entia ⁊ digniora eterna felicitati vita perpetue beatificet: Frater vuilhelme quia vr̄o beneplacito tanq̄ȝ vere amicicie internexu firmo pernexus ꝰm meū posse paruulū satisfacere sū paratus: qd̄ vobis promiserā cū apud vos essem lugduni ecce me p̄mptū adimplere: cōpositionē videlicet ⁊ vsū mei astrolabij queadmodū p me ingeniatus fueram: ⁊ manu cōpleui p̄pria: p qd̄ ea q̄ p astrolabiū cōe haberi pn̄t: etiā sūt parata. Et amplius in quos grad⁹ planete radios p̄iciūt cū p̄cisione: necnō ⁊ directionū opus: ⁊ signoꝝ ascensiones inter celi quartas. Loca quoq̄ȝ planetaꝝ cū sup terram nobis apparuerint: adhuc aūt ⁊ latitudines eorūdē modico iuuamēto instrumenti cu iusdā cōis quo in multis indigemus interueniēte: ꝰm estimationē aut veram aut veritati valde p̄pinquā si libuerit possunt inueniri. ¶ Breuiť aūt ⁊ succincte trāsibo de his q̄ de cōpositione ⁊ vsu astrolabij in publico p̄mlgata sūt: sȝ ea q̄ p me excogitauerā nec scripta inuenerā vsq̄ȝq̄ȝ vobis seriose scribere tētabo. ¶ Scribā igiť vobis p̄mo qualiť in cōpositione manū dirigebā. Deinde modū vsus p me excogitati subiungere curabo.

Ccepi ergo cū dei adiutorio pulchri eris ⁊ mūdi laminā vnā: eq̄lis supficiei ⁊ polite circularē: preť eminētiā quandā armille deputatā: fortē quoq̄ȝ ⁊ spissā ut propter figurationes in ea figurandas torqueri nō posset aliquorsuȝ nec incuruari. Cuius diameter quasi duoꝝ pedum extiterat ut cōpetenti⁹ in ea fieret qd̄ intendebā. Et figuraui in ei⁹ margine circulos sup idem centrū in medio lamine locatū. Et p̄traxi duos diametros orthogonaliter se sectātes in centro: quaꝝ vna ab armilla siue a loco armille deputato descendebat: altera ex transuerso ibat: ⁊ distinxi illos circulos per grad⁹ ⁊ numeros suos. Ita q̄ interior oiuȝ illoꝝ circuloꝝ per gradus erat diuisus: ⁊ numer⁹ graduū auct⁹ per

quinarios exteri⁹ inter alios circulos erat locat⁹. Deinde a pũcto sectionis diametri transuersalis ⁊ circuli interioris versus inferiorẽ partẽ tabule numeraui. 38. gradus ⁊ 42. minuta: ⁊ ibi feci signũ. Postea extendebam filũ ab intersectione alteri⁹ diametri ⁊ interioris circuli sub armilla vsq₃ in signũ illud: signauiq₃ sectionẽ fili illi⁹ ⁊ diametri trãsuersalis ⁊ p hanc sectionẽ circũduxi circulũ super centrũ primo positũ: ⁊ hũc circulum p equinoctiali figuraui. Accepi autẽ numerũ illũ. 38. graduum ⁊ 42. minutorũ: quia tãtũ eleuat̃ aries in meridie sup oriçontem vbi natus fui ego. Talit̃ eni equinoctiali circulo posito poterã oriçontem integrum infra mei instrumenti limbum collocare. Equinoctiali igit̃ circulo p modũ quẽ dixi ptracto: figuraui hincinde sibi coequidistantes circulos cancri ⁊ capricorni scd̃m declinationẽ sibi debitã. Deinde descripsi oriçontem ad latitudinẽ. 51. graduũ ⁊. 12. minutoꝝ q̃ est machlinie ⁊ hic tot⁹ infra limbũ ut dixi cecidit. Postea eqdistantes oriçonti almicantarath circulos descripserã ad binos gradus distantes. Oriçontem aũt in lamina ꝓpter maiorẽ notitiam bene profundaui: similit̃ ⁊ qdlib₃ quintũ almicantarath. Figuraui etiã circulos altitudinũ qui açimuth appellant̃: oriçontẽ ⁊ sibi equidistantes orthogonalit̃ secantes: quorũ primũ illum. s. q per verum oriens qd̃ est arietis ⁊ per çenith capitis ⁊ per verum occidens currit: profundũ feci in tabula ut ad ipm̃ ꝑmptior sit aduersio. Et alios circulos açimuth qui sũt ab hoc p̃mo versus meridiem siue versus armillã secare feci oriçontem: ⁊ sibi potentia equidistantes almiçantarath: ad trinos grad⁹: ab eodẽ vero profundato circulo interius versus centrũ tabule qd̃ pro polo septentrionali ponit̃ ꝓpẽ artitudinẽ spacij: nõ nisi ad sex. Quoꝝ oĩu₃ ars factiua per diuersos tractat⁹ satis diuulgata ẽ. Proinde exaraui arcus horaꝝ duodeci videl₃ supra oriçontẽ ut eis vteremur dũ placeret: ⁊ duodeci sub oriçonte sicut docet ars componendi: nisi qd̃ in vno diuersitas erat modica q̃ tñ modum protrahendi arcus horarũ ⁊ veritatẽ diuisionis ꝓpter horas inueniendas nec ipedit nec transmutat. Protraxerã eni infra circulũ cancri versus centrũ tabule vnũ eqdistantẽ ad sex grad⁹. Et aliũ extra circulu₃ capricorni silit̃er equidistantẽ ad sex. Et sup hos duos ⁊ mediũ eqnoctialem: cõstitui horas illas put cõueniens erat. Hoc aũt ꝑpter aliqua feci de quibus postea mentio fiet.

Sed q2 iudicioꝝ auctores aliq equatiões aspectuũ: ⁊ directionũ sup horas tpales ⁊ eaꝝ ptes sicut ⁊ domoꝝ equatões put ĩ eoꝝ appet opib⁹ expresse fundauerũt. Idcirco ut hic mod⁹ in instrumento vltro se nobis offerret hanc diuisionẽ ingeniat⁹

sui quālibet eni portionē triū circulorū iam noīatorꝝ inē arcus horarū interceptā sub oriçonte in qnqꝫ partes equales sū partit⁹. Et ꝑ quelibet tria puncta triū harum partiū in his tribus circulis sibi correspondentium arcus circuloꝝ modo quo in horis fiebāt protraxi. Deinde ponēdo pedem circini imobilē supra centrū ꝙ pro polo ponit̄ extendi periferiā: ⁊ protraxi arcus circuloꝝ multoꝝ a sūmo arcuū horaꝝ vsqꝫ deorsū ex trāsuerso secādo eos quasi ad distantiā graduū binoꝝ: ⁊ hoc in hūc modū. Duo qdē prima spacia duaꝝ horarū ꝑ arcus circuloꝝ trāsuersales secta erant sicut dixi: necnō ⁊ eadē dispositiōe ⁊ mensura duo tertia ⁊ duo qnta: sed duo secūda duab⁹ horis deputata: ⁊ duo q̄rta: ⁊ duo sexta spacia vnā habebāt inter se mensurā ⁊ dispositionē: a p̄dictis tā in mensura quasi vni⁹ grad⁹ cōstrictionis ⁊ dilatatiōis circini differentez Ita ꝙ qlibet arcus trāsuersalis duas horas copulans in arcū hore cōmunē sic terminabat ꝙ in medio duoꝝ arcuū trāsuersaliū coalternorū ex parte alia finē habebat in hūc modū. Et hi trāsuersales arc⁹ ad maiorem ꝓmptitudinē operationis aspectuū ⁊ directionū prout in vsu apparebit multū sūt expedientes. Et hec est dispositio figurationis mee tabule in vna suarum facierū.

Propter quandā opinionē de domib⁹ ⁊ aspectib⁹ q̄ fortassis a rationib⁹ suis nō est penit⁹ exclusa quāuis ab auctorib⁹ nō exprimat̄. Figuraui faciem tabule secūdā per modū quē dicā. Descripsi quidē in hac facie limbū primo equalē ⁊ ꝓtraxi duas diametros orthogonalit̄ se secantes sup centrū: ⁊ distinxi limbū ꝑ gradus ⁊ numeros sicut primū: deinde descripsi infra hūc limbū equinoctialē circulū primo penitus equalē: ⁊ postea figuraui oriçōtē ad latitudinē machlinie mō quo dixi: ⁊ ꝑ çenith capitis huius oriçōtis ⁊ per verū oriens ⁊ occidēs descripsi circulū altitudinis quē ꝓpter sui magnitudinē qꝛ infra tabulam ereā cōtineri nō poterat totus: residuuz vsqꝫ in ligneā tabulam eree cōiūctā trāsire feci. Et hūc circulū altitudinis ꝑ binos grad⁹ modo sibi cōueniēti diuidēdo ꝑ modū q̄ qlibet circul⁹ magn⁹ in planisperio sicut postea docebo de çodiaco diuidend⁹ est artificiose: ꝑ quelibꝫ duo pūcta diuisionū isti⁹ circuli altitudinis sibi opposita ⁊ ꝑ ambas sectōes oriçōtis ⁊ diametri q̄ descēdit ab armilla q̄ ē loco circuli meridiei: circulos magnos circūduxi. Et hoc mō in facie mee tabule figuratōes cōpleui. ¶ Deinde accepi aliam laminā bene planataz ⁊ decenter fortem satis ad resistendum incuruationi ⁊ precidi eam circulariter ut infra

limbum alterius tabule contineri posset precise preter eminentiaꝫ vnā
q̄ pro denticulo siue almuri deputaui. Postea pedem circini super cen
trum medium locaui ꝛ cum pede eius mobili circulū eqnoctialem eq̄lē
illi qui in alia tabula circinaui quē per gradꝰ diuisi. Deinde çodiacū sꝫ
debitā eiꝰ declinationē sicut ars docet figuraui: quē taliť paraui ut iux
ipm q̄ p ecliptica linea poniť essent alij circuli cōcentrici cū ipo ut gra
dus cū suis numeris possent signari. Descripsi etiā vnum circulū ad sex
gradus ecliptice linee versus centrū tabule positā eqdistanteꝫ: ꝛ alium
extra eclipticā ad totidē: ſm artē qua equidistantes oriçonti qui almi
cantarath dicunť suo mō describunť. Interiori autē horū equidistātiū
aliū circulū cū ipo concentricū adiunxi versus eclipticā: ut graduū diui
siones ibi possent denotari. Exteriori vo eqdistanti: plures adiūxi ꝛ lar
giores pro diuisionibꝰ graduū ꝛ ut numerꝰ eoꝝ necnō ꝛ signorū nomi
na congrue possent ibi collocari. Deinde polo çodiaci ſcōm q̄ requiriť
in tabula signato: circulū magnū p hunc polū ꝛ per ambas sectiōes cō
munes equinoctialis circuli ꝛ çodiaci circūduxi, ꝓpter quē perficienduꝫ
adiūctiōe alteriꝰ tabule indigebā ꝛ per centrū huiꝰ magni circuli lineā
rectā equidistantē diametro q̄ p sectiones iam dictas transit in continu
um ꝛ directū protraxi: ꝛ huic protractioni necessarie sunt lignee tabule
adiūcte ꝓpť longitudinē huiꝰ linee magnā. Pꝰea diametrū tabule que
descendit ab almuri orthogonaliter secādo aliā q̄ p sectiōes dictas va
dit: in cōtinuū ꝛ directū protraxi: quousqꝫ hūc magnū circulū p duo eq̄
lia secaret. Deinde vnā harum medietatū vel vtrāqꝫ: quia ideꝫ est huiꝰ
magni circuli in nonaginta partes equales diuisi. Et extendi filū a po
lo çodiaci vsqꝫ in quālibet harū diuisionū ꝛ feci signa in illa eqdistan
te longa que etiā hunc magnū circuluꝫ per equalia secāt: in locis. s. per
que transit filū dicto modo extensū. Hoc ē extendendo semp filū a polo
çodiaci: ita q̄ predictas diuisiones tangeret necnō ꝛ illam longā equi
distantē: ꝛ tūc ponebā pedē circini imobilē super quodlibet hoꝝ signo
rum in hac equidistante sic notatoꝝ ꝛ extendebam pedem mobilē vsqꝫ
in polū çodiaci: ꝛ tali dispositiōe habita p oīa signa notata cuꝫ pede cir
cini mobili totū çodiacū gradatim diuisi necnō ꝛ sibi coequidistantes
hincinde ad gradus senos. Et hic est modus generalis diuidendi q̄sli
bet magnos circulos ꝛ sibi equidistantes per gradus vel per alias por
tiones diuisione inquā que fit per circulos: sic enī alter per alterū diui
di potest quorum vnus per polos alterius vadit. Demonstrationē au
tem huius ponere non est hic locus. Est ꝛ alia diuisio çodiaci ꝛ omni
um circulorum magnorum in planispirio que fit per lineas rectas: et

hac similiter vsus fui: ponebã eni rectã regulã vel filũ sup polũ çodiaci & sup quãlibet diuisionũ eqnoctialis circuli per singulos gradus diuisi: & vbi regula vel filium çodiacũ tangebat ibi notã feci: & p hunc modũ to tam eclipticã lineã partit⁹ fui in grad⁹: eodẽ modo alij circuli magni p lineas rectas diuidi pñt in suas partes ponendo. s. filũ sup polũ circuli diuidendi & extendẽdo ipm p partes eqnoctialis circuli quãtas habere volum⁹ vsq3 in circulũ diuidendũ: & vbi circulũ diuidendũ pcusserit si gnabim⁹ ipm: & sic diuisio cõplebit vsq3 in finẽ. Sed ne aliqd qd circa diuisionẽ circulo℞ cadit trãsgrediamur: addã adhuc aliqd modicũ cir ca diuisionẽ çodiaci: qrendi sũt inquã ei⁹ poli ambo sic: numerabimus eni in eqnoxiali circulo ab altera dua℞ sectionũ çodiaci & eqnoctialis versus partes çodiaci meridionalis sm quãtitatẽ declinatiõis çodiaci vbicq3 nostra numeratio terminabit signũ faciem⁹: postea extendemus filũ a sectiõe opposita prime vsq3 ad signũ factũ & vbi filũ diametrũ ta bule secuerit: pũctũ ponem⁹: qr ibi ẽ polus vnus: deinde ab eadẽ sectõe equinoctialis & çodiaci a q̃ iã extensũ erat filũ cõputabim⁹ eandem de clinationẽ quã pri⁹: sed in pte opposita: & p locũ vbi cõputatio termina bit extendem⁹ filũ a sectione a qua primo extensũ erat: quousq3 diame trũ tabule incontinuũ & directũ ptractã secet: & in loco hui⁹ sectiõis pũ ctum ponem⁹: qr ibi ẽ polus secũd⁹. Deinde partẽ diametri int ambos polos illos interceptã in duo eqlia diuidentes pedẽ circini ponem⁹ in medio: & extẽdem⁹ periferiam vsq3 ad ambos polos ambasq3 sectiões çodiaci & eqnoctialis: & circũgirabim⁹ circinũ: & circulũ i hũc modũ pfi ciem⁹: & necesse qdẽ est q hic circul⁹ p illa quattuor pũcta transeat si fi gurationes precedentes competent sint protracte: & protrahat linea lõ ga per centrũ hui⁹ magni circuli eqdistans diametro que p sectiones çodiaci & equinoctialis communes transit: post hoc vna quarta huius circuli q p vtrũq3 polũ çodiaci currit diuidenda est in. 90. partes eqles: & ponẽdũ est filũ sup polu3 çodiaci circuli q quartã oppositã terminat: & extendendo ipm in singulas diuisiones quarte diuise in grad⁹: & vbi cũq3 filum illud diametrũ hui⁹ circuli secuerit ponende sunt note: & per has notas & p vtrũq3 polum çodiaci duci debet circin⁹ p quẽ çodiacus est diuidendus: sed ut centra oiu3 horũ circulo℞ magnorũ per quos ço diacus habet diuidi inueniantur: parciẽda est medietas illi⁹ magni cir culi q primo diuidebat i. 90. partes: medietas ei⁹ inquã que ab vno po lorum çodiaci vadit vsq3 in aliũ & ad instar eius debent fieri signa in il la equidistante longa: & illa signa per modũ quẽ supra narrauimus fa cta sunt centra oium illorũ magnorũ circulorum: & simili modo diuidi

põt quilibet circulus in planisperio preter equinoctialem et sibi equidi-
stantes et p hanc artē similit̃ diuisionē çodiaci i mea tabula examinaui

Ostea vero stellas fixas p circulos magnos transeũtes p
polos çodiaci et per grad⁹ çodiaci qui stellis debebant̃
in longitudine: et per equidistantes ecliptice mõ quo fi-
gurantur eqdistantes: scdm latitudines stellarũ: in tabu-
la ista locaui: elegi inquã stellas notabiliores et quibus
in iudicijs idiget̃ magis: et de vnaqq3 quadragintaocto
imaginũ que poni poterãt ad min⁹ vnã stellã vel aliquãdo plures po-
sui: deinde ex ista tabula oẽs partes superfluas extraxi et voluellũ pfe-
ci intime pscrutatũ: in quo qdẽ stella qlibet que in terra mea põt appa-
rere locari poterat cõpetent̃. çodiacus aũt in hoc voluello erat quasi du-
plicatus: ita q vn⁹ erat lat⁹ circul⁹ in cui⁹ vni⁹ marginis termino linea
ecliptica cũ suis diuisionib⁹ et numeris erat descripta: et in alteri⁹ mar-
ginis eiusdẽ lati circuli termino: alius erat circul⁹ cũ suis diuisionibus:
ab ecliptica distans ad sex gradus: tãte eni latitudinis erat ille latus cir-
culus qui vn⁹ erat çodiacus: q sex gradus precise ab ecliptica interius
continebat: ali⁹ aũt çodiac⁹ p sex gradus silr ab ecliptica exterius dista-
bat et h çodiac⁹ tante amplitudinis erat qd diuisiones graduũ et nume-
rus eoꝝ p quinarios auct⁹ necnõ et noia signoꝝ cõgrue poterant collo-
cari sicut ante narraui: et spaciũ inter hos duos çadiacos contentũ eua-
cuaui: pter quasdã pticulas que ambos çodiacos extra situs suos trãs-
mutari nõ sinebant: et silr preter quasdã paruas cuspides stellis qbusdã
deputatis: et hic erat modus per quẽ meũ instrumẽtũ operatus fui: po-
stremo vero voluellũ et tabulã cũ clauo conuenienti aptaui: et sic totum
astrolabiũ meũ compleui: de dorso aũt astrolabij non curaui qr qua-
drans vnus magnus plus valet ipo et veracior est vsus eius.

T postq3 de cõpositione astrolabij nostri expediti sum⁹
conueniens mihi videt̃ aliq subiungere de vsu eius et iu-
uamẽto: omissis igit̃ multipharijs multimodisq3 sup eo
capitulis per diuersos tractat⁹ dispersis: illud tantillũ qd
mihi superaugendũ occurrebat modo quo possũ melio-
ri exprimã et docebo: preintelligendũ est aũt vnu3 cuius
discussio nullaten⁹ est negligẽda: et ẽ qd circa horaꝝ acceptões cõtingit
nos aliqñ decipi nõ recolentes de diuersitate dierũ et horaru3 ad quas
equant̃ cursus planetaꝝ et horaꝝ q p instrumẽta accipiũt̃: ad quas qdẽ
ascendẽs et reliq dom⁹ necnõ et aspect⁹ planetaꝝ eqri precipiũt̃: est eni
int̃ eas diuersitas aliqñ maior aliqñ minor et aliqñ nulla: sicut testat̃ pto

lême⁹ ꝛ geb ꝛ alij magistri ꝓbationū oēs: albategni tñ nos docet expres sius qualiť cauti esse debem⁹ in iuuādo nos cū hac diuersitate: ut appa ret tricentesimoq̄rto capitulo libri sui dicā aūt ꝛ hic sub breuilogo quō ꝓcedere debeam⁹. Siquidē hora sit cognita q̄ ꝑ instrumentuз aliqȯ sit deprehēsa: ad q̄ȝ inuenire voluerim⁹ vera loca planetarū: si aūt ē hora temporalis vel in eq̄lis: tunc reducēda est ad eq̄lē sicut alibi diceť: hora inquā taliť cognita: nos accipiem⁹ eq̄tionē dierū in tabulis ascēsionuз circuli directi q̄ poniť in directo gradus in quo est sol in illa hora ꝛ hoc cum additione mot⁹ octaue spere: ꝛ illaз equationē dierū reductā in tē pus horaꝝ sicut sciť: a tempore hore cognite subtrabem⁹: ꝛ cuз residuo loca plāetaꝝ īuestigabim⁹: ꝛ he hore sic examinate vocate sūt hore eq̄ tionis: hore aūt q̄ per instrumenta accipiūť ꝓut tñ effecte sūt eq̄les: no minate sūt hore regionis ꝛ ad has horas equať ascendēs ꝛ reliq̄ dom⁹ Si aūt loc⁹ planete notus sit sicuti locus cōiūctionis aliquoꝝ planeta rū vel oppositiōis eoꝝ: aut introitus planete cuiuslibet in quēlibet gra dum signi cuiuslibet ꝛ horam qua hoc erat vel fuerat velim⁹ inuenire: tūc horis ꝑaduentū stelle ad locū ꝓdeuntibus: addere debemus equa tionē dierū scđm modū antedictū: quēadmoduз prius cum hora nota eēt ꝛ locū stelle inuenire vellem⁹: eq̄tionē dierū ab horis illis subtraxi m⁹: ꝛ sic examināde sūt hore ut sciam⁹ q̄ sunt hore eq̄tiōis ꝛ q̄ regionis: cām aūt hui⁹ diuersitatis inť has horas duplices satis declarāt ptholo me⁹: geber: albategni: abrahā ꝛ ceteri magistri cōsiderationū: ꝓpter qȯ sup̄fluū mihi videbať ipam hic posuisse.

¶ Qualiť loca planetaꝝ ꝑ astrolabiū nostrū īueniantur scđm estimati onē ꝓpinquā veritati: tā in longitudine q̄ȝ in latitudine.

Si vo locū planete cuiuslibet per hoc astrolabiū libuerit inuestigare: cum nobis apparuerit: ei⁹ eleuationē supra oriçontem cū quadrante vel aliquo equalente instrumē to alio accipiem⁹: deprehendem⁹ etiā cū hoc indirecto cuius partis oriçontis sit ei⁹ eleuatio: ꝛ hoc a q̄busdam appellať: çenith stelle: hoc aūt non solum valet ad istud ꝓpositū imo etiā ad multa alia: maxie cū stella ꝑ quā volum⁹ negocia ri est ꝓpe circulū meridiei: q2 tūc eadem eleuatio diu durat: vnde si sola eleuatione essem⁹ contēti: contingeret nos aliq̄n in acceptiōib⁹ horaꝝ ꝛ ḡd⁹ ascēdētis: ꝛ domoꝝ: ꝛ alioꝝ multū errare: ꝓpť qȯ necessariū mihi videť hr̄e aliqȯ instrumētū ꝑ qȯ stelle eleuatio: necnō ꝛ ei⁹ çenith: siue quantū distat a linea meridiei hincinde: siue a circulo altitudinis q̄ ꝑ

verū oriens z occidens transit: simul q̄ant deprehēdi: z fortassis p quā dam locationē quadrantis vni⁹ magni super marmor aliquod planuʒ vel super tabulā ereā magnā modo sibi debito z conuenienti hec vtra q; scilicet eleuatio stelle cuiuslibet: z eius çenith: de facili possent simul īueniri. ¶ Accepta igit̄ eleuatiōe planete cuiuslibet necnō z eius distā stia a linea meridiei. maxime cum ꝓpe meridiei lineam steterit: queren dum est simile huius vtriusq; in almicantarath z açimut nostre tabu le z ibi ponenda est nota: deinde hora considerationis facta situabo voluellum modo quo requirit hora considerationis: z tūc considera bo notā ante factā: in directo cuius signi z gradus ceciderit: quia in il lo gradu erit tunc planeta z hoc cum motu octaue spere: z eoipso latitu do planete habebit̄: septentrionalis sit vel meridiana: necnō z per esti mationē ꝓportionandi poterit haberi quantitas latitudinis satis pre cise dūmō latitudo planete maior sex ḡdib⁹ nō sit: si eni maior eēt diffi cile esset per nostrū instrumentū eius quantitatē precise inuestigare: pla cuit aūt mihi latitudinē çodiaci tātū ad sex grad⁹ hincinde extendere: ꝓpter latitudinis partes citi⁹ z facili⁹ inueniēdas: nā in paucioribꝰ via magis: z iterū q2 latitudines triū sup̄ioꝝ planetarū de quib⁹ in iudicijs maior est vis facienda: infra illa continent̄: z si latitudines inferioruʒ alique possent esse maiores: tn̄ quātū hoc valeret ad iudicia etiā per in strumentū nostrū possēt inueniri z hoc ē q2 ꝑ ip̄m possem⁹ inuenire qs planetarū sup aliū eleuaret̄.

D Irectiones etiā z retrogradationes z stationes planeta rū per hoc instrumētū inuestigare possum⁹: facto eni in teruallo conuenienti int̄ duas cōsideratōes: notent̄ eoꝝ loca queadmodū de loco planete inueniendo iam ante narraui: z ꝑ hoc palā apparebit si idē grad⁹ çodiaci dua bus considerationibus debet̄: quia tūc est planeta statio narius: an si secunde considerationi respondeat gradus graduʒ prime considerationis precedēs: q2 tunc retrogradabit̄: z si sequens direct⁹ ē. ¶ De aspectib⁹ planetaꝝ inueniendis scd̄m mentē ptholemei z albu maçar z alioꝝ quā plurium.

A Pud artis astrologice periciores vnanimis ē cōcordia: qd̄ planeta in exordio dom⁹ cuiuslibet cōstitut⁹ principi um dom⁹ tertie succedentis in serie domoꝝ: z dom⁹ vn decime antecedētis initium: aspectu sextili aspicit; pijcit quoq; trini aspect⁹ radios sup initiū dom⁹ quinte sequē tis ipam z sup initiū domus none ante ipam: sūt etiam

proiectiones radiorum quarti aspectus eiusdē planete super decime dom⁹ precedentis et quarte subsequētis incohoamen. Quo circa domib⁹ equatis scdm terre latitudinē prout in capitulo suo cōtinetur: eo ipso proiectiões radiorum aspectus cuiuslibet planete scdm modū predictū constituti habebunt. Si aūt stella in initio nulli⁹ dom⁹ extiterit sed intra: scias qd proijcit radios aspectus scdm quandā proportionē super gradū dom⁹ illius cui aspectus ille cōpetit scdm constitutionē antedictā: gradum dico q se hz in tali proportione ad domū illā totā cuius est grad⁹ sicut gradus stelle se hz ad domū suam: sumēdo videlicet domū ad grad⁹ ascēsionū relataz put quelibet partes horarū duplicatas cōtinet. Sed ut hui⁹ proportiōis adinuentio nobis facilis sit et expedita: per instrumentū nostrum ad hec et ad alia excogitatū operandū ē in hūc modū. Si stella cui⁹ aspect⁹ quirit et domus ad quā aspect⁹ ei⁹ dirigit: inter gradū ascendentē et angulū terre fuerint: ponendū est exordiū domus in qua stella est super lineā anguli terre: et considerandū est vbi tūc sit grad⁹ ascendens: postea moueat voluellū: ita q grad⁹ stelle super angulū terre cadat: et respiciat q perue nerit gradus ascendēs: et notanda est diligentissime ei⁹ elongatio a loco considerationis pmo: et hoc per diuisiones factas in instrumento et per partes earundē diuisionū. Deinde ponendū est initiū dom⁹ cui aspect⁹ dirigit super lineā anguli terre: et iterū notand⁹ est locus ascendētis. Postea moueat voluellū: ita quod tāta sit distātia grad⁹ ascēdentis a loco iam notato: quāta fuit elongatio eiusdē a loco cōsiderationis in pma acceptione distantie: et grad⁹ q iam lineā anguli terre tetigerit: erit grad⁹ in quē cadet aspectus. ¶ Si vo ambe stella. s. et dom⁹ quā aspicit ipa: inter terre cardinē et gradū occidentē fuerint: ponat principiū domus in q est stella super lineā anguli terre ut prius: et signet arcus super quē cadit nadyr gradus ascendētis: et ad hanc signationē multū valet inequalis terminatio arcuū trāsuersaliū in aliquos arcus horarum: postea moueatur voluellū quoadusq gradus stelle lineā anguli terre tangat: et notet remotio nadyr grad⁹ ascendētis ab arcu signato: deinde ponat initiū dom⁹ ad quā dirigunt radij super angulū terre: et fiat operatio penit⁹ eiusdē modi in hac quarta cū nadyr ascēdentis sicut prius dixi de ipso ascendente: et sic inuenietur gradus aspectus per casū ei⁹ super angulū terre. ¶ Si aūt stella in prima quarta steterit: et dom⁹ ad quā vadit aspectus in secūda: collocādū est exordiū dom⁹ stelle super angulū terre: et per motū voluelli notet numer⁹ diuisionū et partiū earum per distantiā grad⁹ ascendētis qualia in principio diligentissime notari precepim⁹: nobis se offert deinde initiū dom⁹ cui radij transmittuntur super angulū terre collocet

ꝛ arcu positionis nadyr grad⁹ ascendentis diligenter signato: elongeť ipm ab eodem arcu ad similitudinē distantie duoꝝ locorum in prima quarta signatoꝝ: hoc est scd̄m talem numerū diuisionū: ꝛ partiū earum elongabitur nadyr ab arcu iam signato versus oriens: qualis erat numerus diuisionū ꝛ eaꝝ partiū in distantia duorū locoꝝ in quarta p̄ma signatorū content⁹: ꝛ grad⁹ qui tūc super angulū terre ceciderit: erit gradus aspect⁹ stelle. ¶ Sed si stella in secunda quarta permanserit: ꝛ domus q̄ aspicit: in prima: ꝑmutāda est ecōuerso opatio iā posita. Inueniā enim distantiā primā per nadyr in q̄rta secūda: deinde accipiā ei similē per gradū ascendentē in prima ꝛ sp cadet grad⁹ in quē figunť radij sup lineā anguli terre. ¶ Intelligēdū autē ꝙ inuentis gradib⁹ aspectuū in arcu q sub oriçonte fuerit: p eosdē haberi poterunt grad⁹ aspectuū supra oriçontē: gradus eni trini aspectus ex vna parte gradui sextilis aspectus ex alia parte opponiť: ꝛ nardyr gradus sextilis aspect⁹ hinc: est ipe gradus trini aspect⁹ illinc: ꝛ grad⁹ quarti aspect⁹ dexteri: opponitur gradui quarti aspectus sinistri. Quia ad instar hui⁹ si gradus stelle cuius aspectus queriť sup oriçontē permanserit: negociandū est cū nadyr ei⁹dē grad⁹ loco ipi⁹ g̃d⁹ stelle: ꝛ etiā cū nadyr exordij dom⁹ ad quā diriguntť radij si dom⁹ illa supra terrā ꝑmanserit: proiectiones enim radiorū in oppositis quartis eq̄les sūt. ¶ Ampli⁹ si stella cui⁹ aspect⁹ q̄rimus latitudinē habuerit: dabim⁹ ei locū in nostro instrumēto deinde scd̄m eandē doctrine viā quā supra tradidi est procedendū.

Opus etiā directionū p idem instrumentū explere possumus satis ꝑmpte. Situabo eni voluellū ad similitudinē celi in hora ad quā volo dirigere: ꝛ considerabo primo vtrū locus significatoris vel grad⁹ quem placet dirigere sub oriçōte fuerit vel supra: q2 si sub: accipiā locū il[illegible] siue gradū: ꝛ signabo lineā vel arcū in tabula inferiori super quē stat locus ille vel gradus in illa situatione: signabo etiā locū almuri in limbo: postea mouebo volullū ut decet quousq3 locus in quē terminať directio cadat sup eundem arcū signatū vel lineā: ꝛ iteꝝ notabo locū almuri in limbo: ꝛ gradus inť duo loca in limbo notata contenti: erunt gradus directionū. Si vo locus significatoris siue gradus dirigēdus nec sup arcū nec sup lineā ceciderit: sed in spacio: cōsiderabo habitudinē grad⁹ vel loci significatoris ad arcū proximū vel lineā: ꝛ ad hoc vtiles sunt illi arcus trāsuersales secantes arcus horaꝝ: ꝛ signabo locū almuri in limbo ut prius: deinde ponā gradū in quē terminať directio in simili habitudine ad eundē arcum vel lineā ꝛ iterū signabo locū almu-

ri in limbo: et grad⁹ int duo loca limbi signata intercepti erunt gradus directionū. Si aūt locus significatoris siue grad⁹ dirigend⁹ supra ori-çontem fuerit: siliť et locus termini directionis huic significatori corre-spondētis siue supra oriçontē fuerit siue sub in quolibet istorū vtendum est gradib⁹ oppositis: et tunc operandū est scđm iam traditā doctrinam Sed si locus significatoris sub oriçonte cōstitut⁹ latitudinē habuerit: notād⁹ est arcus vel linea vel spaciū qđ illi latitudini correspōdet et vlte rius procedat ut dixi: et si locus significatoris supra oriçontem cōstitu-tus latitudinē habuerit: accipiendus est gradus oppositus in opposita latitudine: et negociādū ē ut prius. ¶ Scientia autē ascensionū signorū inter celi quartas eadem est cū scientia directionū: ppť qđ scito vno: sciť et reliquū sufficiat igiť alterū p vtroq3 accepisse.

NOn lateat autē nos q in inuestigatiōe eq̄tionis cuspidū domorū: aspectuūq3 stellaꝝ errātiū ingsitiōe precisa: ne cessariū est semp cū additione motus octaue spere loca planetarū oīuz coeq̄re: ut loco solis p hāc additionē exa minato: horas precise possim⁹ habere: et cuspides do-morū duodecim: et sic vlteri⁹ aspectuū grad⁹: post inuen tionē vero oīuz subtrahenda est eadē equatio octaue spere tā de cuspi-dibus domorū quā de locis planetarū oīuz qb⁹ addita fuerat quā etiā de gradib⁹ aspectuū p premissaꝝ doctrinā inuentis: et sic remanebūt p̄-dicta oīa cū oī precisione pfecte examiata: eodē mō faciēdū ē in directi onib⁹: palā est enī intuēri qđ cū hore et signoꝝ ascensiones et alia que p hec inueniunť supra sint respectu çodiaci spere none: et iudicia respectu çodiaci spere octaue et hoc opus iā dictū neglexerim⁹: in errorem tur-pem incidemus: si tñ iudicia astrologie scđm habitudinē locorū stella rū ad sperā nonā tradita sint: et hoc declararet veritas expertorū: multo magis placet mihi ut loca planetaꝝ cū aspectib⁹ suis et domib⁹ duodeci et alijs p additionē mot⁹ octaue spere verificata remaneāt sine aliq̄ po steriori subtractione eiusdē superueniente.

¶ De aspectib⁹ p modū aliū.

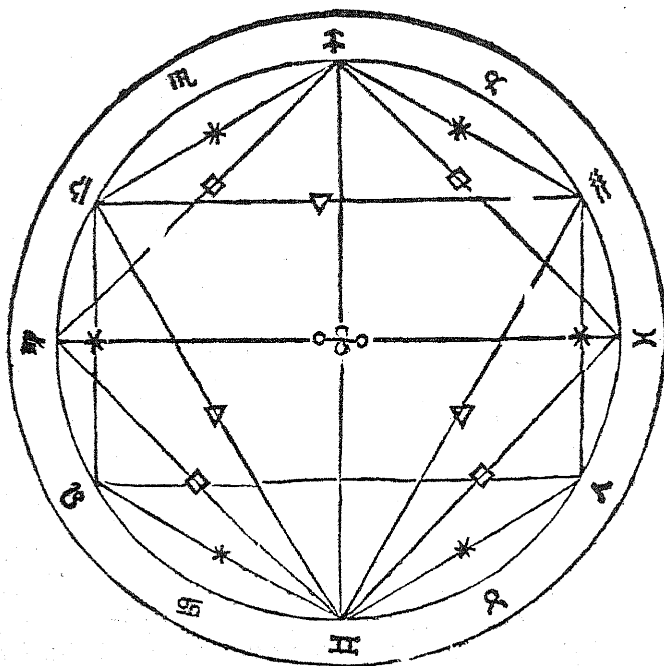
SI vō cuiq3 libeat domos coequare et aspect⁹ et alia p mo dū illū ſm quē imaginamur emisperiū diuidi in ptes eq̄ les p magnos circulos trāseuntes sup ābas sectiōes me-ridiani circuli et oriçōtis: circulū altitudinis q p oriens et occidēs vadit vniformiť diuidēdo: q2 forsitan hic mod⁹ aliqb⁹ rōnabilis videreť: tūc apteť voluellū sup faciē ta-bule huic imaginationi correspondentē: et disponať ita q grad⁹ ascen

dens in hora illa ad quã domos z aspectus equare volumus: cadat su per partem oriçontis orientalem z quia circuli illi magni per sectiones dictas transeuntes distant ad gradus binos: numerabimus a parte ori çontis orientali versus terre angulum quindecim arcus illorum cir culorum magnorũ: q2 hi prime domui debent: z vbi arcus sextusde cimus çodiacũ secuerit: nõ moto voluello extra dispositionẽ positã: ibi erit initiũ secunde dom⁹: sil'i mõ faciendũ est de tertia z de quarta z de omnib⁹ alijs: z hic est modus equandi domos scdm hanc viã. ¶ Aspe ctus etiã est facile scdm hunc modũ inuenire. Considerand⁹ est grad⁹ çodiaci in quo est planeta cuius aspectus querim⁹ z notandus est cir culus in inferiori tabula pergens sub hoc gradu: z si planeta latitudi nem habuerit: fiat scdm q̄ ei debet: z semp̱ notet circulus transiẽs sub ipo: z ab hoc notato circulo numerabim⁹ hincinde triginta de illis cir culis: z vbi tricesimusprim⁹ çodiacũ percusserit: ibi erit aspectus sextilis illius planete: hinc dexter hinc sinister: sil'iter ab eodem notato circulo computabim⁹ quadragintaq̄nq3 de circulis illis: z vbi quadragesimus sextus çodiacũ tetigerit: ibi quart⁹ aspectus: sil'it faciem⁹ suo modo de aspectu trino: vel accipere poterimus nadyr sextilis aspectus vtriusq3: q2 idem erit vtrobiq3: cum eni circuli illi oẽs magni sint: de necessitate transibunt semp̱ per grad⁹ çodiaci q̄ sibi inuicẽ opponunt. ¶ Directio quoq3 facilis est hac via: notabo enim circulũ super quẽ steterit signifi cator vel locus vnde directio principiũ capit: z signabo locũ almuri in limbo: deinde vertã voluellũ quousq3 terminus directionis sup̱ eundẽ notatũ circulũ ceciderit: z ite℞ signabo locũ almuri in limbo: z tunc cõ putabo grad⁹ limbi inter illa duo signata loca contentos: quia hi sunt gradus directionum.

¶ De aspectibus s̄m cõmunitatẽ astrologorũ z specialit̄ s̄m albategni.

Est z modus terti⁹ in aspectib⁹ accipiẽdis qui a quã plu ribus prim⁹ habet tãq3 a plerisq3 philosophis auctoriça tus: z est per gradus equales qui sunt çodiaci: vniformi ter accept⁹: z hoc esse verum affirmat albategni in quin quagesimoquarto capitulo libri sui: nisi stella cui⁹ aspe ctus queritur latitudinẽ habuerit aliqualẽ ab ecliptica linea: vnde si nullam latitudinẽ habuerit: statim aspectuũ grad⁹ appa rebunt: stella eni hoc modo in principio arietis constituta aspectu sexti li saspicit principiũ geminoℜ z p̄ncipiũ aquarij: z simili modo de alijs aspectibus z hoc p̱ singulos grad⁹ orbis signoℜ: ut p3 in figura seq̄nti.

Qđ ſiquā latitudinē habuerit ſtella: parū poterit hoc ipedire etiā ſi la-
titudo poſſet eſſe. 10. graduū: qꝛ vix faceret hoc diuerſitatē in aſpectibꝰ
de. 30. minutis vniꝰ gradus: ſicut apparere pōt experienti: ꝛ hoc ſolū cō-
petit ſextili aſpectui ꝛ trino: modꝰ enī imaginandi maneries aſpectuum
in hac intentione talis eſt: qđ imaginandꝰ eſt circulꝰ magnus tranſi-
ens per ſtellā cuius aſpectus querimꝰ ſecet lineā eclipticaꝫ in duo me-
dia: hoc pacto ꝙ ab vna illarū ſectionū vſqꝫ ad ſtellā ſint gradꝰ. 60. de
gradibꝰ illiꝰ magni circuli: ꝛ gradus çodiaci q̄ ſūt ab illa eadem ſectio-
ne vſqꝫ ad gradū çodiaci in quo ē eadem ſtella in longitudine quāuis
in latitudine ſit extra ſunt gradus çodiaci qui ſextili aſpectui debenť: ꝛ
cum oēs circuli magni in ſpera ſecent ſe per equalia: neceſſariū eſt ut a
loco ſtelle eodem vſqꝫ ad ſectionē aliam ſint gradus. cxx. de gradibus
eiuſdē magni circuli: ꝛ a gradu ſtelle eiuſdē in çodiaco vſqꝫ ad illā ſecti

onem secundã gradus çodiaci contẽti sũt eius aspect⁹ trinus: hoc mõ imaginari possum⁹ sextilem aspectũ duplicẽ siliter ꝛ duplicẽ trinũ: q̃rti vo aspectus imaginatio scḋm hanc radicẽ quãtacũqꝫ sit stelle latitudo nullã facere põt diuersitatẽ qn semꝑ.90.grad⁹ çodiaci hincinde numerati duplicẽ quartũ aspectũ continebũt precise: sectiones eni due çodiaci ꝛ circuli magni transeuntis per stellã distare debẽt in aspectu isto ab eadem stella.90.gradib⁹ a gradibus illius circuli magni: ꝛ silr̃ a gradu stelle in çodiaco per totidẽ gradus çodiaci idest.90. ambe eni sectiones predicte poli sũt illi⁹ circuli qui vadit ꝑ polos çodiaci ꝛ ꝑ stellam ꝛ ꝑ çodiacũ signando in çodiaco locũ stelle in longitudine. Sed ut diuersitatẽ illã quãuis modica sit valde ꝛ parui impedimenti: que ꝑpt̃ latitudines planetarũ accidit: ꝑ instrumentũ facilime possim⁹ dinoscere: adiungã hic quoddã impertinẽs qḋ tñ i meo instrumẽto competenter posset figurari in loco paruo ꝛ lineis paucis siue arcubus: sed qꝛ instrumentũ hoc op⁹ suplere valens ꝛ ampli⁹ magne quantitatis ꝛ figurationis exq̃site habui: idcirco ab illo supplemẽto supsedi in hoc instrumento ꝛ astrolabio vniuersali qḋ alio noie saphea vocatum est. ¶ Quotienscũqꝫ igit̃ ꝑ hoc insttumentũ grad⁹ aspect⁹ sextilis modo iã dicto inuenire libuerit: computandũ est in regula que suꝑ hoc instrumẽtũ mouetur vocata in tractatu hui⁹ instrumenti oriçon obliqu⁹: cõputanduꝫ est iniquã a medio loco illius regule vbi clauus ponit̃ versus alterã extremitatũ ei⁹ sexaginta gradus: ꝛ ibi in acuitate illi⁹ regule faciã notaꝫ deinde mouebo hanc regulã ita ꝙ nota illa tm̃ distet ab equinoctiali in instrumento illo descripta quãta est latitudo stelle cui⁹ aspectũ q̃ro ꝛ hoc cõputatando in arcubus illis qui reuolutiões vocantur ibi: ad similitudinẽ latitudinis stelle: ꝛ illi arcus sũt loco circuloꝝ paralelloꝝ in illo instrumento: ꝛ tũc trãsferã notã in tabulam: postea considerabo arcũ circuli secãtis equinoctialẽ ꝓpe quẽ vel in quo stat nota illa: ꝛ sunt illi arcus vocati ascensiones in tractatu illi⁹ instrumenti: ꝛ quot fuerint gradus ꝛ partes eoꝝ ab hac nota vsqꝫ ad diametrũ q̃ venit a polis equinoctialis linee cõputãdo per arcus illos ꝗ ascensiones vocant̃: tot gradus çodiaci correspondebunt sextili aspectui stelle q̃sito: ꝛ talis aspect⁹ sextilis est sꝑ minor.60.gradib⁹: ꝛ quanto sextilis minor est sexaginta: tanto trinus eiusdẽ est maior. 120. ita ꝙ sextilis ꝛ trinus semꝑ in oppositis gradibus cadũt: ꝛ idem de vtroqꝫ sextili: ꝛ de vtroqꝫ trino. De aspectib⁹ igit̃ hec sint dicta. ¶ De inuentiõe aũt grad⁹ ascẽdentis reuolutionũ annoꝝ tam mundanoꝝ quã nataliũ ꝑ hoc instrumentũ necnõ ꝛ de alijs multipharijs de quib⁹ per idem instrumentũ negociandũ fo

ret cum in diuersis tractatib⁹ sufficienť sint expressa: nugatoriū mihi visum erat hic replicasse: pro tāto igiť apocopata vlteriori prolongatiōe scripture huic opusculo terminū hic statuā.

Placeat ergo vestre philosophice discretioni frater vuilhelme istud mee puerilis excogitationis tantillū qđ ne vobis esset fastidio ita succincte ꝑcindere studui sperās in vestro magno intellectu ⁊ ꝑclaro qđ melius me scire/tis intelligē quā ego memetipm̄ exp̄mere valerē. Porro sciatis absq͡ȝ dubio ꝙ si me adhuc virū fore cōtingeret ad his maiora amore vestre beniuolētie me promptū inuenietis. Valeat sp̄ vestra dilectio que deo annuente mei nequaq͡ȝ obliuiscať.

¶ Expletū est hoc opusculū ab hanrico bate in villa machlinensi: luna cōiuncta ioui in domo septima: ascendente leone. Anno dn̄i. 1274. qn̄to idus octobris: ad petitionē fratris vuilhelmi de morbeca ordinis ꝑdicatorū: dn̄i pape penitētiarij ⁊ capellani.

Volentes qdē vera loca planetarū coequare ꝑ instrumētum nostrū ad hoc specialiter ingeniatū sic ꝓcedem⁹: cū sit ibi circulus vnus locabilis scđȝ diuersos situs ⁊ dislocabilis: q cōmune gerit officiū equantis quinq͡ȝ planetarū: saturni videlicet iouis martis solis ⁊ veneris: Si de sole sit intentio: illam partē hui⁹ circuli vbi descripta est aux locabim⁹ scđm illud foramē sup̄ qđ descripta est aux solis: ⁊ partem oppositā in opposito foramine: tunc ergo cōsiderato argumento solis ad horam datam ex tabulis toletanis aut consimilibus super octauā speram fundatis extracto: consimilem numerum in hoc circulo equāte ab auge videlicet incipiendo vbi numer⁹ terminabiť notā faciem⁹: postea a centro claui infixi in medio instrumēti filū extendentes ꝑ notam in circulo equātis signatā: vsq͡ȝ in orbē signorū q est limbus instrumenti directe ꝓtrahem⁹: ⁊ locus quē filū hoc mō extensū in limbo secuerit: ē ver⁹ loc⁹ solis in octaua spera. Est eni instrumētū hoc sup̄ mot⁹ planetarum ad octauā sperā relatos ingeniatū ⁊ radicatū: scđm ꝙ açarkel ⁊ alij cōsideratores quāplures tabulas suas fundauerūt: ut patȝ in tabulis toletanis: nouariensibus: herfordensibus ⁊ alijs pluribus. Ptholeme⁹ vero: ⁊ geber: albategni: abrahāq͡ȝ iude⁹: ⁊ açophi⁹ ceteri quoq͡ȝ magistri ꝓbationū ⁊ maxime orietales astronomi mot⁹ planetarū fm̄ nonā sperā cōsiderātes radices suas sup̄ hoc fundauerunt: ⁊ hoc pȝ in

tabulis ptholomei: albategni et abrahe: in tabulis pisanis vuintonien sibus et aliis: propter quod et iudicia sua ad instar huius protulerunt: ut apparet precipue in principe iudiciorum albumaçar: et hi oẽs motũ octaue spere diversũ posuerũt a priorib⁹: hi enĩ ipm posuerunt vniformẽ sup polos çodiaci: alij vero circulos paruos imaginatos sup capita arietis et libre. Et quãq hoc nostrũ instrumentũ sup octauã sperã fundatũ sit: nihilominus valet ad mot⁹ planetarum hac secũda via coequãdos q̃ est scdm nonã sperã. ¶ Si igitur placuerit hac secũda via locũ solis inuenire ex tabulis ad hoc constitutis: ut sũt tabule machlinenses: vel pisane: argumentum solis accipiam⁹ et negociũ vlteri⁹ per oia eo mõ q̃ pdocui: et locũ solis in orbe signorũ sic inuentũ diligent notabim⁹ et seruabimus vel scribemus: deinde augem solis in octaua spera put in tabulis toletanis aut aliis consimilibus ponitur de auge solis scdm nonam speram tempori dato cõgruente inueniem⁹: et residuũ loco solis iã inuento quẽ diligenter seruari preceperã addatur: et sic habebim⁹ quesitũ: verbi gratia. Aux solis in octaua spera ẽ duo signa. 17. gradus. 50. minuta. Aux vero solis in nona spera sit pro tempore dato: duo signa. 29. gradus. 13. minuta: de hoc igitur numero prioreem subtrahamus: et relinquuntur vndecim gradus vigintitria minuta: quos gradus et minuta loco solis scdm dictum modum inuento et seruato addamus: et hoc est quesitum. Est etiã aduertendum quod mouetur octaua spera fm posteros magistros pbationũ vniformiter in. 70. annis gradu vno. et hũc motũ sequuntur auges planetarũ quare fm exigẽtiã temporis rectificantur he auges relate ad sperã nonã: et hoc pro qbuslibet. 70. annis in gradu vno: et pro centũ in gradu vno et. 25. minutis: et pro. 20. annis in. 17. minutis: et pro anno vno in. 51. secũdis: et ad instar hui⁹ oportet illud additamentum de quo exemplũ iam posui pro suo tpe verificari.

¶ De eqtione saturni: iouis: martis et veneris p instrumentũ.

Verum aũt locum saturni in octaua spera si per hoc instrumentũ placeat inuestigare sic est negociandũ: circulum illũ trãslocabilem q pro equaute seruit locabimus suo modo respectu augis saturni in instrumento descripte sicut precepi fieri in sole: aptabimus etiã epiciclũ saturni sic: rotunditatẽ illã siue rõdellũ qui est in termino lamine deferentis epiciclũ ponem⁹ ita: quod foramẽ in eo factũ sit indirecto foraminis quod ẽ in centro principalis instrumenti: et vertim⁹ hũc rondellũ ita qd cẽtrũ equãtis saturni in ipo rondello signati directe cadat versus augẽ saturni: et tũc rõdell⁹ spõte locabitur p se: quia cauilla q̃ in subteriori parte rondelli infixa ẽ ingredietur foramẽ sibi coaptũ: et tũc firmetur

rondellus cũ clauo principali qui in medio capitis sui centrũ portat orbis signo℞ ⁊ hec oĩa apparent facilia sola inspectione instrumenti. Ex tabulis igiť tolosanis aut consĩl'ib⁹ cẽtro saturni extracto ab auge eq̃ntis incipiendo ꝯsimilẽ numerũ ẜm successionẽ numeri diuisionũ in ip̄o equantis circulo cõputem⁹: ⁊ vbi numerus finierit fiat signuз: postea a centro equãtis in sculpto in rondello filũ extendať vsq̧ in signũ factum in equante: ⁊ sub hoc filo sic extenso voluať epiciclus: ita ut aux eius ⁊ oppositum augis epicicli directe cadant sub ipso. Argumentũ etiã saturni mediũ per tabulas inuentũ considerantes: ad similitudinẽ ei⁹ in epiciclo saturni computabimus ⁊ vbi terminauerit cõputatio: lingulã que sup epiciclũ vertiť cõgrue aptem⁹ corpore epicicli imobili ⁊ quieto ꝑmanente: reporteť igiť filũ ⁊ extendať a centro claui directe ꝑ signũ in lingula ⁊ figuratũ vsq̧ in orbẽ signo℞: ⁊ locus orbis signorũ quẽ filuз designauerit ẽ verus locus saturni in octaua spera. ¶ Si vero libuerit opus nostrũ ad secundã sectã ꝑmutare: ⁊ locũ saturni scd̃m illi⁹ secte radices ꝑ instrumentũ nostrũ equare: extraham⁹ centrũ saturni ⁊ argumẽtum ex tabulis machlinẽsib⁹ aut pisanis vel cõsimilib⁹ que scd̃m nonã speram currunt: ⁊ negocienťur vlteri⁹ scd̃m eundẽ modũ penitus queз statim predocui de saturno: ⁊ postq̧ locus saturni ẜm hoc inuent⁹ fuerit in orbe signorũ reserueť diligenter: ⁊ tandem fiat eidẽ talis additio qualẽ ante posui in exẽplo de sole. ¶ Habita aũt doctrina de equatione saturni per instrumentũ: sufficienter patet doctrina equatiõis iouis martis ⁊ veneris ꝑ idem instrumentũ: est enĩ modus operis consimilis penitus postq̧ circulũ equantẽ scd̃m situm cuiusuis debitũ collocauerimus: ⁊ epiciclũ vniuscuiusq̧ aptauerim⁹ modo cõuenienti: hз enĩ quilibet suũ epiciclũ ut patet in instrumẽto. ¶ Notandũ est etiã ꝙ ꝓpter paruitatẽ distantie centri equantis veneris a centro orbis signorũ: necesse erat centrũ equantis eius cadere super clauũ instrumenti nostri: ꝓpť qd̄ cauendũ est diligenter ꝙ in equando venerẽ: clauus instrumenti ita disponať quod illud centrũ ecẽtricũ directe vertať sub auge veneris oĩ negligentia prsus amota. Sic igiť patet quõ per nostrũ mai⁹ instrumentũ de equatione qnq̧ planetarũ est negociandũ.

¶ De mercurio.

Ed q2 speciale habem⁹ instrumentũ pro mercurio ⁊ luna ꝓpter difformitatẽ motus ip̄orũ a superiorib⁹: idcirco specialẽ oportet tradere doctrinã qualiter ad equãdũ loca sua cõnegociari cum ip̄o debem⁹ instrumento: igiť si mercuriũ equare libuerit: illam faciem instrumẽti que pro mercurio seruit considerem⁹. Habet enĩ instrumẽtũ

hc e duas facies quarũ vna seruit pro mercurio ꝛ altera ꝑ luna: accipiemus igiẽ primo cẽtrũ mercurij, put ꝑ tabulas scdm octauã sperã currentes inueniẽ: deinde inspecta facie instrumenti vicaria mercurij: reperiemus limbũ ei⁹ diuisũ admodũ duodecĩ signoꝝ çodiaci: infra limbum aũt imediate in eadem superficie circulũ aliũ cũ suis diuisionib⁹ ꝛ titulo numerali imobilẽ penit⁹ inueniem⁹: ꝛ hic circul⁹ equans est mercurij: ꝛ infra hunc equantẽ est ali⁹ in alia supficie mobilis ꝛ volubilis cuꝫ suis diuisionib⁹ debito numero intitulat⁹: ꝛ hic circul⁹ vocat⁹ est circulus augis mobilis: infra hunc aũt circulũ vertiẽ rotũda tabula deferẽs epiciclũ mercurij. Equem⁹ ergo mercuriũ sic ẽm numeꝝ centri mercurij ex tabulis ꝑacceptí ut dictũ ẽ: cõputabim⁹.n.i circulo augis mobilis ab auge eius incipiẽtes scdm successionẽ numeri ibidẽ intitulati: ꝛ vbi numerus terminatur notam faciem⁹: deinde vertaẽ circulus ita qȝ hec nota sub auge equantis imobili directe cadat: ꝛ tũc firmeẽ hic circulus cũ cera vel alia re ne possit vacillare: postea cõputem⁹ scdm idẽ centrũ mercurij in circulo equãtis incipiendo ab auge ei⁹ imobili scdm successionẽ suarũ diuisionũ ꝛ numeroꝝ ꝛ vbi comput⁹ iste terminatur fiat nota: dehinc extendaẽ filũ ab hac nota vsqꝫ in centrũ equãtis iuxta principale centrũ instrumẽti apparẽs: ꝛ vertaẽ tabula deferẽs epiciclũ quousqꝫ centrũ epicicli ꝛ aux ei⁹ sitr ꝛ oppositum augis directe sub hoc filo cadant: postea vero numerabim⁹ in epiciclo in exteriori scilicet circulo descripto in ipso portionẽ mercurij: siue argumentũ extractũ ex tabulis sibi appropriatis: ꝛ signabim⁹ vbi terminaẽ: ꝛ postremo extendem⁹ filũ a centro principali qȝ est in medio instrumẽti: ꝛ ꝑ signũ notatũ in exteriori circulo epicicli vsqꝫ ad limbũ instrumẽti: ꝛ locus fili in limbo: est verus locus mercurij in octaua spera. ¶ Qȝ si voluerim⁹ seq sectã aliã que ẽ ad sperã nonã: tũc negociabimur sicut docui in saturno.

¶ De luna.

SI vo lunã equare placuerit faciẽ hui⁹ instrumenti ꝑ luna factã cõsiderem⁹: ibiqꝫ apparet precisa figuratio motuuꝫ lune scdm ꝙ per magistros ꝓbationũ inuenti sũt ꝛ imaginati: mediũ igiẽ locũ solis ex tabulis extractum: in limbo signem⁹: p⁹ea accepta elõgatõe lune a sole ẽm mediũ cursũ ex tabulis ad hoc factis: cõputãdũ est in circulo illo q imediate sub limbo voluiẽ ꝛ est circulus augis lune: computanda sũt inquã tot signa gradus ꝛ minuta incipiendo scilicet ab auge ẽm successionẽ numeri in ipso descripti: quotta est elongatio lune a sole: ꝛ ponendus est grad⁹ signat⁹ in quẽ terminaẽ cõputatio illa: sub signo me-

dij mot⁹ solis: ⁊ tūc firmabo hūc circluū ne vacillet: deide cōputabo in eodē circulo augis a termino numeri primi iterū tātū quanta est elongatio lune a sc: ⁊ hoc est duplū elongationis lune a sole: computādum est in circulo augis ab auge eius: ⁊ tūc extendā filū a centro limbi qđ ē centrū orbis signorū vsqꝫ in locū vbi cōputatio terminaẗ in circulo augis: postea voluā tabulā deferentē epiciclū quousqꝫ centrū eiusdē epicicli cadat sub hoc filo: tūc remaneat hec tabula imobilis: sed trāsferam⁹ filū ad centrū oppositū centro deferentis lune: ⁊ ab hoc centro extendamus filū directe per centrū epicicli ⁊ vltra: ⁊ sub hoc filo locem⁹ augē ⁊ oppositū augis: ⁊ maneāt oēs tabule instrumēti quiete: hoc aūt centrū a quo extendiẗ filū est illud foramē paruulū qđ voluiẗ circa rondellum in medio instrumenti locatū: centrū vero deferentis qđ eodem mō voluiẗ: scienter obturaui: ut centrū ei oppositū distincti⁹ appareret: post hec quidē extracto argumento lune ex tabulis: ẜm ei⁹ quantitatē computabo signa ⁊ grad⁹ in epiciclo instrumenti: ⁊ locabo lingulā que sup̲ epiciclū voluiẗ: ad silitudinē argumenti lune: postremo v̊o extendā filum a centro principali quod est in medio instrumenti: ⁊ p̲ mediū crucis in lingula epicicli figurate vsqꝫ in limbū instrumēti ⁊ loc⁹ fili in limbo est verus loc⁹ lune. Est etiā hic intelligēdū quod ẜm quācūqꝫ viaꝫ siue ẜm octauā sperā siue scđm nonā lunā equare voluerim⁹: ⁊ p̲ quascūqꝫ tabulas centrū lune ⁊ argumentū accipiam⁹: semp̲ tamen est vn⁹ modus operandi in instrumento nostro.

¶ Finit feliciẗ opusculū abrahe iudei de natiuitatibus cum exēplarib⁹ figuris singulis domibus antepositis: Et magistralis cōpositio astrolabij hanrici bate. Impressū venetijs arte ⁊ impensis Erhardi ratdolt de augusta. Anno salutifere incarnatiōis dñice. M.cccc.lxxxv. nona kalendas Januarij.